

СОКО

часопис за духовну и културну просвјету

Година II

број 3

август 2006.

2 КМ

Станица Добрун, мај 2006.

Гост "Сокола"

Матија Бејковић

**НИКО НИЈЕ
ПАМЕТНИЈИ
ОД СВОГА НАРОДА...**

Актуелности

*Љубомир Мутапчић
Славко Хелета*

**ШАРГАН КРИВУДА
КА ВИШЕГРАДУ**

Гост "Сокола"

Отац Авакум

**ЧВРСТ ОСЛОНАЦ
ВЕРУЈУЋИХ**

Несвакидашњи
догађај

*Старац Порфирије
СЛАВУЈ*

Писмо из Канаде

Војо Мачар

**ОТВОРЕН
НАЈВЕЋИ
СРПСКИ ЦЕНТАР**

1

2

3

4

5

6

7

8

1 - 4: После 32 године “Ћиро” поново у Добруну

5 - 8: Слава ССД “Соко”, Свети Василије Острошки, прослављена је као и сваке године у великој радости.

Овогодишњи домаћин био је Зоран Симеуновић из Ужица, а за идућу годину се јавио Славиша Тасић из Б. Јагодине

“СОКОЛОВА” КРИЛА

Пред Вама је, поштовани читаоци, тек трећи број “Сокола”, а већ смо се толико одомаћили и постали Ваш присни и радо читан часопис.

Захваљујући разгранатој мрежи часописа “Дабар” и наш “Соко” је истински праширио своја крила, тако да доспјева до крајева где год има наших људи, у свим српским земљама.

Чак и тамо где нас читају кришом и потајно (!).

Из Федералног Сарајева звало нас је неколико наших, већ редовних, читалаца који су, како кажу, успјели доћи до “Сокола” преко пријатеља и добити га “једно вече на читање”!

Цијенећи све ово, али и разумјевајући специфичну ситуацију наших појединих читалаца, потрудићемо се да нађемо начина да и до њих “Соко” прашири своја крила, да га добију на читање и чување, и то не само за “једну вече на читање”.

У прошлом броју “Сокола” са насловне стране Вас је гледао наш славни научник Никола Тесла, коме се управо пред закључење нашег трећег броја читав свијет одужио пригодним свечаностима и новим споменицима, уз 150-ту годишњицу његовог рођења.

У овом броју “Сокола” насловну страну смо “уступили” доласку старог Ћире до Добрена, тачно 100 година како је то учинио први пут. Добрун је тако постао прва станица будуће обновљене туристичке пруге која ће са “Шарганске осмице”, преко Вардишта хитати пут Вишеграда и назад.

Импресионирани величанственом пјесничком бесједом Матије Бећковића, у препуном Народном дому манастира Добрун, предложили смо му да буде гост “Сокола”, што је он свесрдно прихватио и учинио нам част са својим мудрим одговорима у нашем интервјуу који је пун мудрих порука, посебно за младе културне ствараоце и наше читаоце.

Част нам је, такође, да објављујемо и интервју са оцем Авакумом, игуманом манастира Светог Николаја Чудотворца из Лелића, села које је јединствено по томе што је дало чак три владике: Светог владику Николаја Српског, владику Јована Велимировића и владику Артемија Радосављевића.

Овај број “Сокола” обиљежавају цјеловите информације са овогодишње културне манифестације посвећене имену и дјелу књижевника и нобеловца Иве Андрића “Вишеградској стази”. Ту је и лепеза текстова са бројних културних приредби, изложби, књижевних вечери и промоција, те наравно преглед активности Српског соколског друштва “Соко” у оквиру његових бројних секција.

Међу промоцијама забиљежили смо вишеградско и ужичко представљање збирке пјесама “Звона манастира Добрунског”, чији је аутор познати новинар и публициста, иначе члан редакције “Сокола”, Радоје Тасић.

Пишемо, између остalog, и о изложби слика Требињца Милорада Ђоровића у Галерији Дрвенграда на Међавнику, а објављујемо и резултате нашег првог конкурса за пјесме на тему “Христос Вајсбрсе”.

Настојимо и даље да максимално допремо до свих читалаца којима је оваква врста културних и духовних часописа на срцу, а таквих је очигледно све више.

Уз то, настојимо да проширимо и број наших сталних и повремених сарадника. Зато и даље позивамо све оне који имају шта, који знају и који желе да нам пишу своје прилоге које ћемо радо објавити.

“Соко” још једном шири крила према Вама.

Славко Хелета

ЧАСОПИС ЗА КУЛТУРУ И ДУХОВНО ПРОСВЈЕЋИВАЊЕ

С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ г. НИКОЛАЈА

Издавач:
Српско соколско друштво
“Соко”-Добрун-Вишеград

За издавача:
Милан Комад, предсједник

Уређивачки савјет:
предсједник: Благоје Андрић
чланови:

Бранко Никитовић, Драгутин Станчић,
Драган Ђокић, Александар Савић,
синђел Јован (Гардовић)

Главни и одговорни уредник:
Славко Хелета
тел: (065) 536-386

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Уредник у редакцији:
Александар Савић

Редакција:
Александар Савић, синђел Јован (Гардовић),
Славко Хелета, Радоје Тасић,
Љубомир Мутапчић, Миленко Јевђевић,
Младен Томић (фотографије)

Адреса редакције:
ССД “СОКО”, 73247 Добрун, РС
Тел: (058) 483-123, (065) 431-505
sokodobrun@yahoo.com

Компјутерска припрема:
Издавачка кућа “ДАБАР”

Тираж:
1500 примјерака

Штампа:
А.Д. „Мићо Соколовић”, Рогатица

Часопис излази тромјесечно

Садржај

Умјесто уводника	3
“СОКОЛОВА” КРИЛА.....	3
Порука	5
PUT KA ИСТИНИ.....	5
Гост “Сокола”	
НИКО НИЈЕ ПАМЕТНИЈИ ОД СВОГА НАРОДА	6
И ДУБЉИ ОД СВОГА ЈЕЗИКА.....	6
Наша прошлост	
СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ЛАЗАР.....	8
Непосредна сусретања	
ТОПЛИ ЗРАЈИ СУНЦА.....	9
БОЖУРВОРЕЊЕ	9
Знаменити Срби	
СВЕТИ АРСЕНИЈЕ И СРЕМАЈ	10
АРХИЕПИСКОП СРПСКИ	10
Актуелности	
ШАРГАН КРИВУДА КА ВИШЕГРАДУ	12
Интервју “Сокола”	
ЧВРСТ ОСЛОНАЦ ВЕРУЈУЋИХ	13
Фељтон	
ЖЕЛЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ.....	15
Православље	
ПОЛОЖАЈ ВЕРНИХ НА БОГОСЛУЖЕЊУ.....	17
Отворено о негативностима	
АСТРОЛОГИЈА.....	18
Прича	
КОМАНДИРОВА ПРИЧА.....	19
Живот у природи	
ГАЈЕЊЕ ЉЕКОВИТОГ БИЉА	21
“Завјештања Стефана Немање”	22
Репортажа	
РАДНИ ВИЈЕК СА ЂАЦИМА.....	23
Активности ССД “Соко”	
СТО НАСТУПА КУД “СОКО”	24
АПЛАУЗ ЗА ГОСТЕ ИЗ ЈРНЕ ГОРЕ.....	25
ПРОСЛАВЉЕНИ СОКОЛАСКИ ДАНИ	25
Равногорци	
ДОЛАЗАК НА РАВНУ ГОРУ,	
ПОЧЕТАК ОРГАНИЗОВАЊА ПОКРЕТА	26
Поетска страна	
ВОЈИСЛАВ Ј. ИЛИЋ (1861 - 1894)	27
Млади ствараоци	
ПРВО МЈЕСТО МИЛИЦИ СИМОВИЋ	28
СПАСА ИМА	29
Утврђени градови	30
Несвакидашњи догађај	
СЛАВУЈ	31
Срби - Католици	32
Писмо из Канаде	
ОТВОРЕН НАЈВЕЋИ СРПСКИ ЈЕНТАР	33
Просвета	
РАЗНОВРСНОСТ И	
САДРЖАЈНА ОСВЈЕЖЕЊА	34
АНДРИЋ СПОНА И ИНСПИРАЦИЈА	37
Вијести	38
Разонода	42

ПОРУКА

PUT KA ISTINI

Душа која жели поучавати се из закона Господњег дан и ноћ, ничим се не може тако користити као читањем Светог Писма. Овде су скривене од премудрих, а откривене простима, намере благодати Светог Духа које, кад се постигну, производе у души насладу. То уздиже душу изнад свега земаљског и узноси на небо, помажући јој да мисли само на божанско, само то да жели, а на земљи да живи анђелским животом. Разгледајмо шта нам каже Свето Писмо, та непревазиђена Реч Божја: "Нема ништа тајно што неће бити јавно; нити има шта скривено што се неће открити". Испитајмо боље ову богонадахнуту мисао да се обогатимо благом које је у њој и да се обрадујемо благодати Светог Духа. Ми говоримо оно што је на пољу духовног подвига.

Има и међу хришћанима таквих који верују да много тајне у људима и међу људима могу остати неоткривене и несазнане. Такво веровање стоји у супротности са Јеванђељем или не и у вези са премудрима овога света. Ово је једна од великих истине, која се лако може доказати животним искуством, а врло су ретки људи који могу држати тајну у себи, па чак и непријатну за себе.

Битно својство тајне је да хоће да се објави. Очи издају лажњив језик. Цело понашање издаје крадљивца, као и свеца и хероја. Истину, се тајна не да сакрити, народна традиција је уздигла чак до неба и исписала је с краја до укraj неба, оном причом како је кум куму крао сламу. Није узалуд народ приковао за свод небески тако големо дело, кума лопова кога нико није видео. Зна народ да нарамак украдене сламе, коју је лопов кум просипао, не може то недело обележити с краја до краја неба. Шта је народ онда уздизао на небо? Уздизао је морални закон. Послужио се огњеним звездама да испише по своду небеском заповест Божју: "Не укради!" А данас се много краде.

Бог је употребио звезде, да изнад глава свих људи на земљи испише ову Божју заповест. Та проста, верујућа народна душа позвала је васиону да послужи Христовом Јеванђељу, а Јеванђеље је већ од васионе и морални закон већи од свега осталог што се назива законом.

Може ли неко посумњати, сем неверујућих - оних "разумних", да је ово народно тумачење, сазвежђа, вишевонесено користи од свих астрономских књига што опишују то сазвежђе. Какву би корист имало једно дете, коме би мајка показивала зvezdani свод говорећи: "Толико и толико звезда има у кумовој слами"; или "њихов ток је такав и такав"; или "оне се појављују на тој и тој страни у то и то време". Какву би корист имали ми када би тачно знали колико је градова и села у Европи и колики је број становника сваког града и села? Једва - икакву.

Али ако би мајка показујући детету, онај дивни рој звезда на небу казала: кроз тај рој звезда жива небеса објвила су крађу Кумове сламе, и да је то његов кум учинио, што сведочи о, дете моје, да ништа људи на земљи не могу учинити тајно што неће небеса објавити. Тиме би мајка чеду своме дала незаборавну поуку за цео живот његов, не само у добу детињства, него и дечаштва и младићства, па када буде зрео човек и у година старости његове.

Шта Спаситељ мисли када каже: "Нема ништа тајно што неће бити објављено"? Свакако, Он не мисли на природне тајне у васиони које би требало да буду знане и јавне људима једног дана.

Било је у Европи неколико озбиљних научника, који су исказивали своје уверење, да се многе тајне природе

и то најкрупније - никада неће открити људима. Искреност и скромност тих научника који су се почели хранити најпре млечном храном, тј. основним истинама вере, узрасла их је до великих истине, тако да су и они постали "прости". Они знају и мисле, када би знање свих поднебесних тајни биле откровене и биле од пресудног значаја за човеково спасење, Бог би њих открио. Открио би чак и оне за које ови умни људи признају да су недостижне за ум човечији. На жалост, у наше време гледамо, како људи своја открића употребљавају на своју несретњу, на штету својих близњих, на уништење својих близњих и даљњих.

Јасније је данас него икада, да карактер човеков не бива бољи од множине знања. Али и упркос томе, људи као да су изгубили појам о истинским животним вриједностима па често срећемо родитеље који мисле да ће брак њихове кћерке бити срећнији и трајнији са математичаром, астрономом или свет-

ским путником него са зетом зидаром, пилјаром или тежаком. Па када је јасно да људи не бивају бољи од множине знања, тј. од множества информација из физичке природе и света материјалног, онда је схватљиво што Господ Исус Христос није могао мислити на физичке тајне света, нити на спољашња знања, када је изговорио речи: "нема ништа тајно што неће бити јавно". У том истом смислу треба схватити речи из Јеванђеља од Св. Луке. Апостоли су били одушевљени успехом своје проповеди "изгубљеним овцима дома Израиљева" а Христос је узвикнуо: "Хвалим те Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разборитих а открио си то безазленима. Да Оче, јер је тако била воља Твоја" (Лк. 10,21).

Поздрављајући вас са ових неколико Јеванђелских, а не мојих личних мисли, желим свима вама Божји благослов и безболно путовање овим светом ка наручју Господа нашег Исуса Христа.

Митрополит Николај

ГОСТ “СОКОЛА”

МАТИЈА БЕЋКОВИЋ

НИКО НИЈЕ ПАМЕТНИЈИ ОД СВОГА НАРОДА И ДУБЉИ ОД СВОГА ЈЕЗИКА

-Нико није постао Нешто, а да је пре тога био Неко. Дакле, млади песниче не очајавај, још неко живи твојим животом.

Соко: *Матија Бећковић је већ одавно постао поштовани пјесник, бесједник од угледа, академик од кога се увијек очекује мудра ријеч, ауторитет кога сви респектују, чак и његови неистомишљеници - како сте то успјели?*

-Мање сам очекивао од живота! Имао сам и много среће. И без удела невидљивог прста не бих могао објаснити свој животни пут. Ако је тачно то што сте рекли, мој пример би могао охрабрити некога ко се у овом часу без икога и ичега запутио на тај неизвесни пут. Ко год заснива свој живот нинажему, на мутном осећању језика и повинује се његовим законима има се с ким утешити и охрабрити. Нико није постао Нешто, а да је пре тога био Неко. Дакле, млади песниче не очајавај. Још неко као ти живи твојим животом!

Соко: *У вашој биографији, географски разуђеној бившом Југославијом, Веље Дубоко заузима високо, завичајно место*

-Провиђење му је дало идеално име. Уствари Веље Дубоко имена и нема. То су два описна придева: веље и дубоко. А шта је велико и дубоко нисмо успели да сазнамо, мада и једно и друго пишемо великим словом. Сећам се колико сам га узлудно тражио по мапама и књигама и колико би ми значило да сам то име негде нашао забележено. Чинило ми се да оно можда и не постоји, а ако не постоји место у коме смо живели није било сигурно да ми постојимо. Нити смо о том постојању имали ишта написмено. Сад ће га неки децак негде и пронаћи, али ко зна да ли ће му то значити онолико колико би значило мени.

Соко: *Да ли је Матија Бећковић и у којој мјери Југоносталгичар?*

-Идеја Југославије је већа него што смо мислили док је постојала. У сваком случају нисмо је били достојни. Уствари, толико смо је загадили и толико смо се у Југославији завадили да ће требати ко зна колико времена да од ње данемо душом и једни од других одморимо.

Соко: *Колико један књижевник и пјесник треба да ради и ствара на да, као и Ви, проговори истинским и непролазним језиком обичних људи?*

-Ако схвати да поезија више зна од песника, да нико није паметнији од свога народа ни дубљи од свога језика, већ је дosta урадио.

Соко: *Митрополит Николај, најављујући Вашу недавну бесједу у манастиру Добруну, рече да сте велики познавалац душе нашеј народе - како сте то успјели?*

-Хвала Митрополиту на таквој беседи. Са много више права бих ја то исто могао рећи о њему.

Соко: *О најактуелнијим догађајима у Црној Гори и глобалним у свијету проговорили сте пјеснички у пост скриптуму поеме Ђераћемо се још. Јели то све што сте о томе имали рећи?*

-Нова Црна Гора није стара, а само је стара Црна Гора!

Соко: *Има ли краја овим нашим раздруживањима и колико ће се то још негативније преломити преко леђа Србије и српског народа?*

-Можда ће нас раздруживање силом и милом више духовно повезати, а духовно јединство је и најважније.

Соко: *Гдје и у чему видите излазна прави духовни пут за наше младе људе, знајући да их сваком ћошку вребају разни пороци и посрнућа?*

-Више бринем за старе него за младе .

Соко: **Како и гдје млади људи, при томе духовно богати, да пронађу снаге за ведрији поглед у будућност, упркос разним разочаровањима која им живот на меће.**

-Здравији су и паметнији. И кад порасту "кашће им се само".

Соко: **Рођени сте 29. новембра, на некадашњи Дан Републике, а истински сте монархиста - има ли у томе неке симболике?**

-Низ онај водопад где је проглашена република падали смо више од педесет година. Време је да се то заустави. Преседник републике је преседник Србије, а српски краљ је краљ свих Срба.

Соко: **На Међавнику, прије десете године, приликом промоције Кустуричиног филма "Живот је чудо", Вашим ауторитетом доприњели сте јавном руковању Бориса Тадића и Војислава Коштунице - Да ли нам у овом тешком времену фали таквих, макар јавних, руковања?**

-Сад кад смо разоружани, до Кустуриће, нема нам друге.

Соко: **Драг сте гост у свим Српским крајевима, Републици Српској посебно.**

-Волим да дођем у Републику Српску. И највише ме узбуђују сусрети са младим људима. Кад са-

мо помислим да они који су рођени 1988. сад имају 18 година. А они који су тада имали 10 година сад имају 28! Шта су све они видели и чиме су испуњени!

Соко: **Били сте немало изненађени пријемом и бројномашћу Ваших поклонника и поштоваљаца на књижевној вечери у манастиру Добрун.**

-То је нешто драгоцено и тешко да таквих призора има много у данашњем свету. Кад би на неком квизу показали онај скуп и онолико људи и питали ко су они и где се то догађа не верујем да би било и једног тачног одговора. Ко би помислио да је то манастир Добрун и да је онолико младог света дошло само зато да слуша једног песника. И то у време светског пренства у фудбалу. Да не говорим о соколима, младићима и девојкама, који су и мене онолико уважили и осоколили!

Соко: **Очекивала се Ваша бесједа на овогодишњој Вишеградској стази о нобеловцу Иви Андрићу. Били сте спријечени да дођете ове, а можемо ли Вас очекивати догодине?**

-Дугујем ту реч и Вишеграду и Иви Андрићу, о коме су други писали више и боље од мене, али тешко да га неко више од мене воли и поштује.

Соко: **Ваша кратка порука нашим читаоцима, младим људима, али и оним старијим који се духом и стваралаштвом још увијек осјећају младима.**

-Од стварања је можда једино важнија вера у стварање и смисао стварања. А та вера се види свуда у Републици Српској. Ватра која јарко осветљава манастир Добрун је са њеног огњишта.

Славко Хелета

НАША ПРОШЛОСТ

СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ЛАЗАР

Прибај Хребељановић (или Хребљановић), логотет (канцелар) цара Душана имао је троје деце: две кћери и једног сина - Лазара - рођеног око 1329. год. у Прилепцу код Новог брда.

На двору цара Душана млади Лазар је био запажен како због своје честитости, тако и због свога витештва. Оженио се Милићом, око 1353., кћерком кнеза Вратка (стари Југ Богдан). Тако се ородио са лозом Немањића. У свом честитом браку изродили су пет кћери и три сина. Најстарија кћерка удала се за велможу Вука Бранковића, Драгана се удала у дом бугарског цара Шишмана, у Трнову, Јелена би удата за Ђорђа Стратимировића - Балшића, господара Зете и Приморске земље. После смрти мужа, Јелена се преудала за босанског војводу Сандаља Хранића. Теодора се удала у Угарској за Николу Гаровића, бана Мачванског. Најмлађа кћер, Оливера, после косовске трагедије била је дата султану Бајазиту II. Смрт цара Душана (1355.), а нарочито пораз Мрњавчевића у бици на реци Марици (1371.), ослабили су српску државу. Некад моћна српска држава распарчава се на феудалне целине којима су управљали српски великаши. Кнез Лазар је сматрао најпречим да измири Српску цркву са Васељенском патријаршијом, чиме су дали повода светогорски монаси. 1375. године српско изасланство је прво отишло на Свету гору, а одатле на прољеће бродом за Цариград, где су их лепо примили цареви Јован и Манојло и патријарх Филотеј. У првопрестоном граду Цариграду скинута је клетва са мртвих српских царева Душана и Уроша, упокојеног патријарха Јоаникија и српског патријарха Саве. Приликом измирења решено је да Срби, ако се деси да икад заузму византијску територију, не мењају више грчке архијереје. Христољубиви владар кнез Лазар подигнуће многе цркве и манастире у својој држави. Међу првим задужбинама је манастир посвећен Пресветој Богородици, познат као манастир Горњак.

Својом повељом из 1381. године кнез Лазар је одредио и помоћ руском манастиру Светог Пантелејмона на Светој гори.

Једна од најлепших Лазаревих задужбина је манастир Раваница, посвећен Вазнесењу Господњем.

Први безуспешни упад у земљу кнеза Лазара забележен је 1381. године. За све време обнове духовног живота кнез се у потаји припремао за сукоб са Турцима. Султан Мурат - са синовима Бајазитом и Јакубом изађе на Косово да дочека кнеза Лазара. Кнез Лазар са спремном војском својом и његових савезника, дан прије боја код цркве у Самодрежи се причести. Сутрадан у уторак 15. 6. 1389. на дан Св. пророка Амоса (крсне славе кнеза Лазара) дошло је до одлучујуће битке српске војске и Турака која ће по многима одредити судбину српског народа у наредним вековима. У тој судбоносној битци у почетку Лазареви људи побеђиваху, да би касније Турци довели појачање и преокренули битку у своју корист. Лазар достиже блажену смрт.

После косовске погибије тело кнеза Лазара сахрањено је у цркви Светог Спаса (тј. Вазнесења Христа Спаситеља) у Приштини. После годину дана 1390., кнежеви синови - Стефан и Вук - по савету патријарха пренели су мошти овог српског новомуученика у мана-

стир Раваницу. Тужну поворку у Раваници сачекала је кнегиња Милића са своја два сина.

За време велике сеобе Срба под патријархом Арсенијем Чарнојевићем 1690. године мошти светог кнеза Лазара пренели су раванички монаси у Сентандреју у древну цркву крај Дунава. Одатле су 1697. године пренете у фрушкогорски манастир Врдник, а у време Аустро-Угарског рата 1716. однете су у манастир Футог. За време револуције 1848. године мошти светог Лазара склоњене у Фенек а затим у Кленак одакле су после три месеца враћене у Врдник. Почетком Другог свет-

ског рата, архимандрит Лонгин, потоњи владика Зворничко-Тузлански, склонио је мошти у манастир Бешеново. 14. априла 1942. године мошти светог Лазара пренешене су у Саборну цркву а 1989. за 600 година Косовског боја пренете су у његову задужбину Раваницу. Већ после Косовског боја проглашен је за светог. Његова светост произашла је из поштовања основног хришћанског начела - између царства небеског и царства земаљског - одабрао је небеско.

Србија је са кнезом Лазаром изгубила царство, како пише Димитрије Богдановић, али је добила свеца који ће вековима изражавати свест о трајном духовном опредељењу у идентитету српског рода.

Примредио Александар С.

НЕПОСРЕДНА СУСРЕТАЊА

ТОПЛИ ЗРАЦИ СУНЦА

Растурио се мозаик њихових снови. Мислили су да треба да успију. Хтјели су награду за своју жртву, хтјели су ореол који им није припадао. Били су много несрећни ти млади људи, двадесетогодишњаци, када су мислили да су у животу довољно пропатили и да је дошло време да живе без брига, оптерећења, лагодно, срећни. Били смо пријатељи у свом очајању. Заједно смо одбројавали дане и чекали да прође данас и дође сутра, неко боље, сигурније. Непомични у клијештима неизвјесности, хулили на Бога и питали се чије то гријехе испаштамо. Ходали смо као силуете кроз "наше вријеме", нашу младост - непримјетни. Планирали, маштали, сањали... А потом смо негдје нестали. Убрзо, распршило се и испарило негдје то наше МИ, као балон од пјене изнад пламена. Ипак је свако од нас био прича за себе. Свако је засебно тражио своја крила и покушавао ногама да стигне тамо где не би могао ни долетјети. Схватила сам да смо сви једнако немоћни када немамо "дара" да бар испланирамо и остваримо то наше скоро сутра, онако како желимо. Тешко је било помирити се са таквим сазнањем, тада. Тешко је било и мислити о остатку живота који треба проживјети. Ипак су сва тешка питања дала реалне одговоре! Шта те очекује кад си "сам" или "заједно", моћан или слаб? Моћни, како ли се носе са својом памећу? Плаше ли се и страхују ли да не остану без својих дарова и богатства, без својих потчињених? Како је страховати од сопственог бића, њима који увијек и изнова желе више, боље, себи и само за себе? Да ли мање стријепе "убоги" и "јадни" који немају ништа до гола живота? Прекинуо ме у оваквим размишљањима блесак испред очију. Где луташ? Толико твојих настојања да пренесеш само једну, јасну и логичну поруку! Тако увијек бива, сваки пут раним душу сјећањем а знам да се ништа што је иза не може промијенити и не треба. Како је био тмуран и мрачан дан јуче, када сам се сјетила "нас" и мислила о "на-ма" и о "њима". Ипак смо сви потребни једни другима. Није наш брод мирнији у самоћи него кад смо заједно у Христу и кад нас Он води.

Данас ме буде и обасјавају топли зраци прољећног сунца. Данас стојим у храму испред Њеног светог лика, душа опијена молитвом. Увиђам, очи ме Њене гледају топло и сажаљиво а опет чини ми се да ме погледом прекорава, осјећам да има доста разлога за то. Поново се питам: Зашто си "лутала", страховала, маштала, планирала? Зашто кад и пред свег опет си ту где треба да будеш. Као расцјетала грана на стаблу које се суши. Ово ДАНАС ми улива наду да никакво јуче више неће бити мој камен спотицања нити сиви облак над свијетливим, топлим и молитвом испуњеним даном.

M. K.
Vishengrad

БОЖУРБОРЕНЬЕ

*Зелено је поље, цвијећа к'о да нема,
главе су земљи сагели божури.
Облачно је, невријеме се спрема,
с црвених латица крв божурбори.*

*Пријајена туга дуго ме већ мори
и црне слутње у души се множе,
за тијело моје, где ми живот божурбори,
ко може да каже, није моје, већ туђе?*

*Срце ме зове, ум ми се бори,
кап сјећања од искона да узме,
Метохија цијела вјером божурбори
да јој нико будућност не одузме.*

*На Косову равном Лазар још се бори,
с љубостињске фреске погледом нас кори,
каменим уснама ништа не говори,
чујемо пак...клетва божурбори.*

*Ромор није вода, можда јесу сузе,
чује се к'о из земље да збори,
то нас преци питају, ко узе
Косово, а ми ћутимо, туга божурбори.*

*Кад нам ишчупају и задњи коријен,
застава туђа кад се завијори,
остаће камен уграђен у цркве
истину о нама да пробожурбори.*

*О неправди овој косови нек зборе
и свједоче име земље, поља, града,
потомству о колијевци нек избожурборе
шта је некад било, а шта сага?*

*Шта је то божурбор и божур црвени?
Дуго ће потоњи питати старије,
за земљу косовску и метох црквени,
остависмо ли је, ил' узета, да ли је?*

Наташа Ковач

ЗНАМЕНИТИ СРБИ

СВЕТИ АРСЕНИЈЕ И СРЕМАЦ АРХИЕПИСКОП СРПСКИ

Велики јерарх (правосвештеник) Српске православне цркве, први наследник светитеља Саве - Арсеније Сремац - рођен је на Сремској земљи од побожних родитеља, како пише архиепископ Данило у Животима краљева и архиепископа српских. Сремском земљом у 13. и 14. веку, поред данашњег Срема, налазила се и Мачва, део Посавине и предео око Колубаре.

Као млад монах чуо је Арсеније за часног оца Саву, коме је убрзо и дошао и постао сабрат манастира Жиче. Одан вери редан монашком животу убрзо је изабран за игумана "седмоврате" Жиче. Кад су Мађари насрнули на Земљу Српску, архиепископ Сава послал је Арсенија на југ, да пронађе неко сигурније и склонитије место за Архиепископију. Арсеније се заустави у Пећи, где подиже цркву светих Апостола, дојније прозвана црква Вазнесења Господњег. Трудољубивим радом и послушношћу монах Арсеније је стекао и поверење, не само архиепископа Саве и своје жичке сабраће, већ и остале српске јерархије. Пред свој други полазак за Јерусалим архиепископ Сава одлучи да се после дужег управљања Српском црквом повуче са архиепископског трона. На Сабору у манастиру Жичи се захвали на положају и одреди свог ученика и верног садруга себи за наследника. Сава је остао још неко време у Србији као би новог архиепископа,

Арсенија, упутио у тешке и сложене послове који су га чекали као поглавара Цркве. Тако, вољом Божијом а по жељи светитеља Саве, Арсеније постаде други архиепископ српски. На престолу Српске православне цркве архиепископ Арсеније провео је тридесет година (1233-1263), када се због болести повукао. Преставио се 28. октобра 1266. године. За три дејења пастирствања, за које

архиепископ Данило каже да је провео "украшавајући се сваком лепотом богоугодног живота, сијајући постом као сунце леполиког његова узора", архиепископ Арсеније учинио је за Српску цркву веома много, да, како наводи већ поменути биограф, "јелико невозможно по једном писанију вса извештати". Оправио је и украсио манастир Жичу, а његовом заслугом, и подршком краља Стефана Владислава, пренете су мошти светитеља Саве из Трнова у Србију, у манастир Милешеву. Од многих врлина које су красиле архиепископа Арсенија посебно се истиче његова љубав према црквеном певању; био је врстан појаџ и још бољи беседник. О томе архиепископ Данило сведочи:

"Из уста твојих реки животнијајајо из Едема исходише, всех срђа напојише поученијем благоразумних глагол твојих". Тело овог "српског светилника", како се помиње у црквеним писмама (стихари), сахрањено је у његовој задужбини, "у рађи од камена који беше сам припремио". Светитељ Арсеније објавио је чудом Божијим, како бележи Данило Старији, у Пећи за време архиепископа Саве Другог (1264-1271). Тада су његове мошти, из распукле гробнице, изнели пећки монаси и положили их у кивот на видно место у храму Светих Апостола. Многи болни задобишиле милост Божију и исцелише се над моштима овог "заступника Српске

Земље". Сачувани су записи и сведочанства о оздрављењу монаха, као и о излечењу једног глувонемог младића из Срема. Исцељен је болесни грчки монах, а једна жена са тешким оболењем руке оздравила је додиром моштију светитеља Арсенија. Због најезде Турака, 1737. године, мошти светитеља Арсенија пренешене су из манастира Пећи у манастир Ждребаоник код Даниловграда.

Део моштију овог српског светитеља налази се још у Довољи, Морачи, Крушедолу, Добрићеву; а 1933. године, са благословом српског патријарха и Светог архијерејског сабора, однео је руски архиепископ Нестор део моштију светитеља Арсенија Сремца у Пекинг и Харбин (Манџурија), када је тамо основана православна црква. Култ епископа Арсенија ширио се свуда где живе православни Срби, а поштован је и код осталих православних народа. Већ у 16. веку његов култ присутан је у Русији, где се помиње и у богослужбеним и другим црквеним књигама, а сачуване су и иконе на којима је приказан заједно са руским светитељима и светима. Крајем 13. века, у време архиепископа Саве Другог, настало је прво Житије светитеља Арсенија, које су написали монаси. Њега помињу српски биографи Доментијан и Теодосије у својим Житијима и то приликом постављања Арсенија за српског архиепископа, и наглашавају његову заслугу за пренос моштију светитеља Саве у Србију. Архиепископ Данило Други је међу првима написао Службу светитељу Арсенију, у којој га назива: блаженим, преблаженим, преподобним, богоносним и светим. Већи број стихира истичу однос овог светитеља према Српској земљи, у којима се он назива српским светијником и утврђењем, њеним весељем и великим сунцем, и српским наследством. У истој Служби каже се да је овај светитељ

протонио јеретике - "плеви злачастија". Ликовно представљање светитеља Арсенија среће се у готово свим значајним сликарским целинама српских цркава и манастира. Портрети овог светитеља налазе се у Дечанима, Пећи. Светитељ Сава Други, архиепископ српски - раније Предислав, син краља Стефана Првовенчаног - фреска у цркви манастира Сопоћана, око 1265. године. Ариљу, Студеници, Сопоћанима, Морачи, Завали, Јежевици, Ораховићи, Матејићу, Благовештењу (Кабларском), Подврху код Бијелог Поља. Сачуван је и велики број икона на којима је приказан са светитељем Савом и другим српским ореноносцима. Архиепископ Данило Старији посветио је око 1330. године капелу светитељу Арсенију у Пећи, а једна црква у Будимљу на Лиму - Шудисково - подигнута у духу стварог српског задужбинарства још у доба Немањине државе - била је посвећена светитељу Арсенију. Црква у Штављу код Сјенице такође је посвећена овом, другом по реду српском архиепископу. Карловачки митрополит Вићентије послao је 1724. године покров за кивот (ковчег у коме се чувају мошти) светитеља Арсенија, а то је 1798. године учинио и Илија Бирчанин, "оборкнез" (тј. обркнез, вишни кнез) испод Медведника. Српска црква га слави 10. новембра/28. октобра.

АКТУЕЛНОСТИ

Тачно вијек након градње и пуштања у саобраћај, неки други, туристички “ћиро” каска према Вишеграду

ШАРГАН КРИВУДА КА ВИШЕГРАДУ

Вишеград, јули 2006.

Хроничари су записали да су аустроугарске компаније 1906. године успјешно завршиле, за то вријеме позамашни градитељски подухват, у шта многи стручњаци нису вјеровали.

У саобраћај је тада тачно прије једног вијека, након вишегодишње градње, пуштена у саобраћај ускотрачна жељезничка пруга Сарајево-Устипрача-Вишеград, чија градња је настављена даље кроз Србију, све до Београда.

Било је то вријеме оскудне механизације и тешког физичког рада, тако да су бројни радници надљудским напорима успјели пробити трасу кроз небројене тунеле долинама Праче и Дрине. А када би посао стао на пробијању тунела, са Бечког двора би стизале додатне наднице: “грам злата за килограм ископаног камена!” и послови би поново кренули.

Тако је дотадашњим козијим стрмим стазама, кроз стјеновите и неприступачне кањоне, убрзо почeo тутњати и клопарати чувени и популарни “ћиро”.

Временом, ускотрачна пруга је мјењала људске навике, упошљавала људе, превозила робу и спајала ове забите крајеве са свијетом.

Људи се једноставно сродише и навикнуше на “ћиру”, своје радне, животне и друге путеве ускладише са његовим редом вожње.

А тај ред вожње најчешће није поштован, возови су из разних разлога знали каснити, али опет никад и никога нису остављали на успутним станицама, макар их примали на папучицама улазних вагонских врата.

Ускотрачна пруга је била истинска жила куџавица ових крајева.

И онда, с краја двадесетог вијека, дођоше неки нови планери и савременији, нови возови, али на неким другим пругама.

Људи из тадашње власти, без студиознијег размишљања и јасне визије, без имало сјете и разумјевања, донијеше одлуке о укидању ускотрачних пруга.

Била је то 1977. и 1978. година, када је “ћиро” отпремљен у музеј, а путници и привреда усмјерени на много скупљи друмски превоз.

Ипак, након краћег затија, амбициозни туристички радници из Ужичког краја, у Србији, задњих година минулог вијека почињу обнављање некадашње ускотрачне пруге на свом подручју, претворивши је данас у праву туристичку атракцију: “Шарганску осмицу”.

Тако су вишеградски сусједи, истина данас у другој држави, у двадесет и први вијек закорачили са амбициозним туристичким плановима. У Мокрој Гори је изграђена нова жељезничка станица са свим пратећим туристичким садржајима, а постављено је преко двадесетак километара ускотрачне пруге.

И тако, мало, по мало, све популарнија “Шарганска осмица” почела се примијати граници са Републиком

Српском што је, логично, подстакло надлежне у општини Вишеград да и они размишљају у том правцу.

У цијели пројекат укључила се Влада Републике Српске и Жељезнице Српске, након чега су неки нови неимари, радници сарајевског предузећа “Ремонт пруга”, кренули у обнову ускотрачне пруге старом трасом од Вардишта до Вишеграда, уз много мање напора и са неупоредиво бољом механизацијом.

Тачно вијек након што је “ћиро” први пут запиштао у Вишеграду, десило се то и средином маја 2006. године, када је уз достојну свечаност дочекана прва пробна “ћиринија” композиција у Доброну, пристигла из правија Вардишта.

Буде ли ишло све по плану, а у Вишеграду се надају да нема разлога да тако не буде, први туристички “ћиро”, обновљеном пружном трасом стићи ће с почетком ове јесени и до Вишеграда.

Тако ће будућа туристичка ускотрачна пруга симболично, али и практично, повезати вишеградски и златиборски крај. Зато овдашњи туристички радници, угоститељи, трговци и други предузетници морају што прије и зналачки прећи са идеја и планова на дјело. Од њих се очекује да своје мале, пратеће планове који ће употребити већ постојећу туристичку понуду дуж трасе будуће туристичке пруге, конкретизују, ускладе са стратешком визијом туристичког развоја и што прије реализацију.

Скори повратак “ћире” у Вишеград биће практична потврда пророчанства чувених Тарабића из Кремана који су својевремено предвидјели укидање ускотрачне пруге и њено поновно обнављање “према Вишеграду, али не ради превоза роба, већ путника жељних сербес одмора и уживанијије”!

Није ли то најбоље пророчанство за жељену експланзију амбициозних туристичких планова које ће “ћиро”, без сумње, практично “погурати испред себе”.

*Ђубомир Мутапчић
Славко Хелета*

ИНТЕРВЈУ “СОКОЛА”

Отац Авакум, игуман манастира Светог Николаја Чудотворца у Лелићу о Светом владици Николају Велимировићу

ЧВРСТ ОСЛОНАЦ ВЕРУЈУЋИХ

Лелић, март 2006.

Соко: О Светом Владици Николају Велимировићу много је писано. Знамо да је био један од највећих православних теолога, да је био често оспораван, клеветан, нападан и забрањиван, али, упркос свему томе, бескрајно волјен у српском народу и поштован у сваком дијелу светајета, тамо где су људи имали прилику да га чују и упознају.

Отац Авакум: Владика Николај је рођен и одрастао овде, у малом селу Лелић, надомак Ваљева. Крштен је у манастиру Ђелије. Сjeћајући се тих дана, имао је обичај да каже: “Кад сам се крстio и причестио, сјединивши се са Господом Исусом Христом, у манастиру Ђелије, први пут сам угледао светлост дана и сунца”. Нажалост, све до 1991. године, у Србији и у српском народу није се смело поменути име Владике Николаја. Клеветали су га и злоупотребљавали, а комунистичка власт тадашње Југославије била је непријатељски расположена према њему. Он је зnao какво је стање у његовој отаџбини. Када су га, послије завршетка Другог светског рата упитали зашто се не враћа у своју земљу, он је одговорио: “Када кућа гори, гаси се споља” Владика је био и пророк није био само књижевник и проповедник. Многе ствари је прорекао и изговорио и све се то послије збивало.

Соко: Он је кроз своје проповеди често пута упозоравао на разне догађаје.

Отац Авакум: Сећам се, народ није веровао све што је он проповедао са својим мисионарима. Чудили су се како то може бити, да mrzi брат брата, да коле брат брата, да се суди и тако даље... Тек кад је дошао Други светски рат, братоубилачки рат, странке и покољи, онда су поверовали, али већ је било касно. Владика се молио по читаве ноћи. Молио се и плакао је. Много је плакао за српским народом. Говорио је да српски народ у незнјању страда, да наивно страда.

Соко: Он је много писао и често је забрањиван од стране бивше власти.

Отац Авакум: Владика Николај је иза себе оставио огроман број дела која су дејенијама била забрањена. Његови рукописи су уз велике потешкоће изнешени из Србије, штампани у иностранству и опет великом муком та дела су враћена у нашу земљу, и то три дејеније након његовог упокојења. Оспораван, клеветан, нападан, злоупотребљиван, прогоњен, мучен, Владика Николај био чврсти ослонац верујућих кроз тешка времена која су задесила Србију и њен народ.

Соко: Свети Владика Николај био је и ваши близак рођак.

Отац Авакум: Јесте, био ми је рођак. Како би то у нашем народу рекли, прво колено моје рођене баке. Ја мислим да је дело владике Николаја и што сам ја, ево Богу хвала, кренуо овим Христовим спасоносним путем. Ја га се сећам још као дете, кад би свети Владика долазио код нас на славу. Моја бака га је често помињала, те дао ми мој Никола крстић, те дао ми мој Никола молитвеник, те неку књижицу и тако даље. Био је ситан човек растом, али имао је неку силну снагу у себи. Имао је чврст, продоран глас и кад би говорио све око њега би занемело слушајући га без трептaja. Широј је неку енергију око себе, волели су га људи, много су га волели. Он је волео свој родни крај, говорио је да никада у свету не постоји такво небеско плаветнило. Волео је Србију, волео је српски народ из дна душе.

Соко: Недалеко од манастира у којем почивају мошти Светог Николаја Српског налази се и његова родна кућа. Имали смо прилику да видимо нови храм који се грачи на мјесту где је светитељ рођен. Речите нам нешто о томе.

Отац Авакум: Промислом Божијим и уз финансијску помоћ наших власти почели смо изградњу новог храма. Храм је удаљен пар стотина метара од манастира, у близини породичне куће Велимировића. Подигнут је на темељима једне старе куће, тачно на месту где је рођен Свети Владика. Наиме, Николајева мајка Катарина кренула је до заједничке куће Велимировића, и поред те старе, застала је на трен да се мало одмори и у том тренутку и на том месту родио се наш Свети Владика. Тај нови храм је посвећен

нашем, Светом Николају Српском и планирамо, ако Бог да, у том новом храму служити Свете Литургије, на празнике које су њему посвећени, на дан његовог рођења, дан упокојења, преноса моштију и слично. Па ако Бог да и да се некада ово манастирско братство прошири служиће се чешће. Планира се централна прослава поводом већ познатих јубилеја, 125 година од рођења, 50 година од упокојења и 15 година од преноса светих му моштију овде, у родни Лелић. Том приликом освештаваће се и овај наш нови храм.

Соко: Владика Николај био је покретач Богомољачког покрета у Србији. Речите нам нешто о том покрету и о његовој улози данас.

Отац Авакум: За време владичиног боравка у Жичи појавиле су се у народу групе људи, које су прозвали богомољцима. Кад су те вести, у прилично негативном контексту, стигле до владике Николаја он је отишао да се лично увери о чему се ради. Увидео је да се они сакупљају да би читали Свето Писмо, певали духовне песме, састајали се на молитве, ходили по манастирима, са покајањем исповедали своје грехе, постили и причешћивали се. Када је владика увидео исправност тих поступака, он их је сакупио и позвао у Жичу. Тамо их је око три месеца подучавао, држао их у строгом посту и молитви, јели су само проју и пили по мало воде. Многи су одустали, нису могли да издрже тај тешки живот. У осталом тако је било и кад је Господ наш Исус Христос окупљао апостоле које је припремао за мисионарство. И Господа су тада многи напустили, као што је Исус и рекао: "Мени нико не може прићи ако га мој Отац не привуче". Тако је и владика Николај, кад је припремио своје мисионаре, пустио их у народ и тако је Богомољачки покрет заживио у Србији.

Соко: Свети Николај је због тога доживио нове нападе и омаловажавања.

Отац Авакум: Да није било њега, касније када је завладао комунизам, неби остао нико од верујућих. Јер, они остали су их, у тој предратној Југославији презирали, исмевали, гонили, хапсили и мучили. Називали су их лудацима. Називали су тако и Николаја. Говорили су: зар тај Николај који је толико живео у просвећеној Европи да се сад дружи са тим лудацима. Сећајући се тих дана владика Николај је говорио: "А кад су ме назвали лудаком, ја сам се радовао. Дај ми, Боже, да то народно лудило никад не ослаби у мени до kraja живота мого". Сви су се они већ давно упокојили. Промислом Божијим, ми смо недавно, након много година, а на дан упокојења Светог Владике, 18. марта, окупили на овим просторима, тако да је овај Први Богомољачки Сабор поново кренуо одавде из Лелића. До сада се укључио мањи број људи, али уз Божију помоћ, надамо се да ће покрет у скорије време да се прошири.

Соко: Православној дјеци данас јако је тешко одрастати. Имају вјеронауку у школама, али питање је да ли је само то довољно. На који начин једно дијете најбоље може да одрасте у овим суморним временима?

Отац Авакум: Православна деца данас, у овим лошим временима, не смеју да скидају са усана молитву. Треба стално да се моле, да посте, да се причешћују, да читају, да се просвећују. Ево, сада у школама имају веронауку. Али веронауку треба да им предају духовници, они који су у манастирима или у духовном животу по двадесетак или више година, не ови млади богослови, као што је то обичај у нашим школама. И они имају још много да уче. Сматра се да је тридесета година живота доба зрелости. И сам Христос је ћутао читавих тридесет година. Децу треба надзирати, много је порока, много је дроге, много је алкохола данас међу нашом дејом. То не смемо дозволити.

Соко: Колика је у томе улога молитве и поста.

Отац Авакум: Православна вера је најчистија вера, најисправнија вера. Па никде у свету, ни у једној религији нећете чути молитве за непријатеље сем у православној вери. Свети Владика је учио: "Молите се за непријатеље своје!" Видећете, с ким год да разговарате, а ко је прочитао једну његову књигу, увек је узео другу, па трећу и тако редом. Треба постити. Постом и молитвом се спремамо да изађемо пред Господа. Треба постити све постове, све дане поста, а не као што велики број људи данас ради, посте једну седмицу па се причесте. То није добро. Млади људи требају имати духовнике, да им помажу, да их упућују како да се спасу. Много је замки које не знамо ни да препознамо, а демон вреба. Због незнанја, народ српски много пропада. Мора се знати зашто се моли, зашто се верује. Треба да се читају дела владике Николаја. Али није довољно само то. Треба живети, али по Јеванђељу живети.

Текст: Наташа Глоговац

Фото: Младен Томић

ЛЕЛИЋ - СЕЛО ТРИ ВЛАДИКЕ

Мало Село Лелић, десетак километара удаљено од Ваљева, велико је по даровима које даје српском народу и православној цркви.

По милости благог Господа до сада је Лелић дао три владике Светог Владику Николаја Српског, његовог синовца Владику Јована Велимировића и владику Артемија Радосављевића.

У храму посвећеном светом Николају Мирликијском налазе се чудесне мошти највећег српског просветитеља кога је Србија изродила од времена Светог Саве па до данас - мошти Светог Николаја Српског. Аутори овог интервјуа тешко вам могу само сликом и речју пренијети доживљени осећај испод плавог лелићког неба. Јер овдје ипак треба доћи, све видјети и доживјети.

Ипак, надамо се да ће вам интервју са оцем Авакумом, игуманом манастира Светог Николаја Чудотворца, задужбине Светог Владике Николаја Велимировића, приближити овај дио земље Србије.

ФЕЉТОН

ЖЕЛЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ

Грађење железници у предратној Србији ометано је теренским тешкоћама, слабом привредно-финансијском снагом, а нарочито политичким утицајима бивше Аустро-угарске монархије, која је имала циљ изоловања Србије од суседних земаља под режимом аустро-угарских власти. Значај железнице са гледишта фискалног, политичко-националног, одбранбеног и културно-економског, био је уочен јоши раније, у кнежевини Србији. За време књаза Александра Карађорђевића (1851) чињени су и званични кораци код Порте у томе циљу, пошто васална кнежевина није могла самостално одлучивати, нити предузимати грађење железнице. Августа исте године појавили су се у земљи и неки Енглези и предузели мерења за грађење железнице Београд-Цариград, тобоже на основи концесије, коју су добили од Порте. Књаз их је позвао у Београд и, са жаљењем, забранио им даљи рад, пошто за то није био упитан од Порте као владар земље. - У нашој јавности расправљало се први пут о овоме питању у Српским Новинама 20/9 1852. Стварним радовима приступило се тек 1864, када је у Српским Новинама изашло наређење министра Грађевина о проучавању терена ради грађења железнице север-југ, што је било поверио француском инжињеру Кису. 1867 појавило се и једно приватно аустру-угарско друштво, образовано за грађење железнице Базијаш-Цариград, преко Србије, но без успеха, услед недостатка материјалних сретстава.

Тек под владом кнеза Милана донела је Народна Скупштина 12/3 1875 Закон о грађењу железнице Београд-Алексинац и даље до границе, и овластила је министра Финансија и грађевина, да за дефинитивно проучавање те железничке трасе могу учинити из државне касе издатак у суми од 700.000 гроша пореских. Ово проучавање поверио је француском инжињеру Понсену, уз припомоћ наших инжињера.

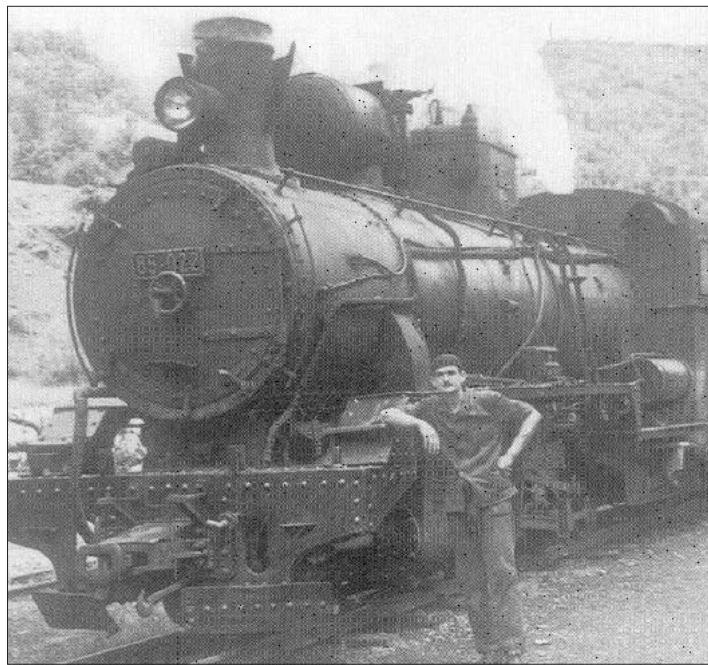
Ратови против Турске, који су ускоро наступисали, одложили су даљи рад на овом питању све до закључења Берлинског Уговора 1878. На захтев великих сила, које су такође налазиле користи од изграђивања железнице преко Србије, унета је у Берлински Уговор о миру и нарочита одредба, којом се Србија обавезује на грађење железнице. 1878, на позив министра Грађевина, трасирао је, уз сарадњу наших инжињера, инжињер Августин из Загреба, и даље продужење железничких пруга од дотадање српско-турске границе, па преко Ниша да Врања, односно Пирота на новој српско-турској граници. Тако су прве железнице: Београд-Ниш (234.5 km) и Ниш-Ристовац-турска граница - и Ниш-Пирот-бугарска граница - грађене на основи обавеза Берлинског Уговора (чл. 1 и 2, од 26/6 1878). За постројење ових првих српских железница закључена је 9/4 1880 општа конвенција између Чеде Мијатовића,

тадањег министра Финансија и Гудовића, тадањег министра Грађевина, у име Књажевске Српске Владе, и Друштва Генералне Уније, коју је заступао њен претседник Л. Бонту. Ова је конвенција обухватала: остварење зајма, изграђивање истих пруга, образовање Друштва за експлоатацију ових пруга, под условима који су приложени конвенцији. 9/4 1880 закључена је конвенција и између Србије и Аустро-Угарске о изграђивању предњих пруга о трошку Србије и моста преко

Саве између Београда и Земуна о заједничком трошку Србије и Аустро-Угарске. Т. зв. конвенцијом a quatre од 9/5 1883, закључено је између Аустро-Угарске, Србије, Турске и Бугарске о везама српских железница са турским и бугарским. Доцнијом конвенцијом са Турском од 4/6 1887 и са Бугарском 15/11 1887, дефинитивно су утврђене везе наших железница са железницама ових држава. Једновремено са грађењем предњих пруга отпочето је и грађење пруге Смедерево-Велика Плана (44.4 km). Прва српска пруга, предата саобраћају 15/9 1884, била је Београд-Ниш (234.5 km) и Београд-Савски мост (1.6 km). Затим Ниш-Лесковац (43.8 km) 18/4 1886; Лесковац-Врање (66.8 km) 13/9 1886; Смедерево-Велика Плана (44.4 km) 22/11 1886; Лапово-Крагујевац (29.2 km) 15/3 1887; Ниш-Бела Паланка (44.9 km) 13/11 1887; Београд-турска граница (356.6 km) 18/5 1888; Београд-бугарска граница (341.1 km) 13/8 1888. Затим су изграђене и предате саобраћају: Радујевац-Вршка Чука (82 km) 1891; Ђуприја-Сењски Рудник (20 km) 1/12 1892; Београд-Кланица (7 km) 3/4 1899; Ђићевац-Св. Петар (16 km) 9/4 1901 и Младено-вац-Аранђеловац (32 km) 28/10 1904. У међувремену од 1890 до 1904 настаје период трасирања за Тимочку пругу и за узане железнице и грађење домаћим предузима само пруга узаног колосека: Ђуприја-Сењски

рудник, за превлачење прагова; Младеновац-Аранђеловац, за јаван саобраћај и Радујевац-Вршка Чука од стране Индустриског Друштва Industrielle Serbe. 1890-1893 вршene су студије на трасирању пруга узаног колосека од стране домаћих инжињера у државној режији. Сем напред поменутих неколико незнатах пруга, у овом међувремену било је мало грађења услед политичких трзавица унутра и слабог економско-финансијског стања.

Са измененим и уравнотеженим приликама после 1903 настаје живљи период трасирања и грађења. Тако су трасирание пруге: Ниш-Прокупље-Куршумлија-Мердаре; Крушевац-Јанкова Клисура-Туларе; Крагујевац-Краљево-Рашка-Митровица; Рашка-Нови Пазар-Сјеница-Нова Варош-Пријепоље; Ваљево-Завалака (у. к.); Скопље-Брод-Прилеп-Битољ; Штип-Грачко-Кавадар-Прилеп; Куршумлија-Мердаре-Приштина до везе са пругом Скопље-Митровица. Већина ових пруга изграђена је непосредно пред балкански рат, за време балканских и Светског Рата и после ратова, а неке узане системе "дековиљ" израдио је и непријатељ за време окупације у Јужној Србији.

Предате су саобраћају следећим редом: Сењски Рудник-Равна Река (11 км), јануара 1907; Забреж-Ваљево (67.5 км) 1/9 1908; Аранђеловац-Влајковац (42.4 км) 1908; Сталаћ-Крушевац-Врњчи (34.6 км) 21/5 1910; Врњчи-Краљево (22.1 км) 21/11 1910; Краљево-Чачак (38.4 км) 21/5 1911; Параћин-Зајечар (107 км) 1/1 1911; Чачак-Ужице (56.2 км) 20/8 1912; Зајечар-Прахово (76.1 км) 1/6 1914; Зајечар-Књажевац (44.3 км) 15/1 1915; Прахово-Кусјак (3 км) јуна 1915; Параћин-Ћурија (7 км) 1915; Књажевац-Вине (индустријска - 12 км) 1917; Краљево-Гоч (23.6 км) 1917; Лajковац-Угриновци (38.9 км) 2/12 1919; Хандријево-Гостивар (61.7 км) 25/3 1920; Горњи Милановац - Чачак (23 км) 7/6 1920; Градско-Битољ (131.5 км) 4/7 1920; Гостивар-Кичево (102.5 км) 10/8 1920; Мала Крсна-Пожаревац (16.3 км) 1/12 1920; Кичево-Охрид (64 км) 1/9 1921;

Бољевац-Сава код Забрежја (Срем - 5.2 км) 15/12 1921; Угриновци-Горњи Милановац (25.5 км) 1/6 1922; Подмоље-Ташмуруниште (18 км) 5/7 1922; Ниш-Књажевац (68 км) 15/8 1922; Скопље-Ханријево (5.7 км) 26/7 1923.

Поред ових саграђене су и концесиониране пруге узаног колосека округа подринског: Шабац-Лозница-Ковиљача 1909, и трасирана пруга Лозница-Завалака, и Дубравица-Пожаревац 1911, а Пожаревац-Петровац 1912, округа пожаревачког. Део пруге Петровац-Жагубица трасиран је, но недовршен.

Закон о грађењу државних железница, утврђује, које пруге и којим редом имају да се изграђују, а сама грађења врше се на основи утврђених општих и техничких услова и утврђених образца за објекте и постројења (Standards), које одобрава министар Саобраћаја. Приватне железнице граде се на основи одредбе чл. 18 нижеименованог закона.

Концесије одобрава краљевска влада, на основи чл. 17 закона о грађењу и експлоатацији наших железница од 6/12 1898, са изменама и допунама од 5/10 1899, 2/4 1902, 12/3 1909 и 25/5 1913 утврђена је још следећа мрежа за грађење: Ђурија-Параћин-Сталаћ (28 км - од које је и други део Параћин - Сталаћ прошли године довршен); Београд-Обреновац-Шабац (80 км - први део Београд-Обреновац трасиран); Пожаревац-Градиште-Кучево-Мајдан Пек- Прахово (трасира се сад - 190 км); Ваљево-Косјерић-Пожега-Ивањица (110 км); Београд-Смедерево са краком Сува Чесма-Смедерево (70 км); Ужице-Кремна-Мокра Гора-босанска граница (56 км) - предата јавном саобраћају 25/1 1925); Лajковац-Уб-Коцељево; у циљу везе са подримским железницама у правцу Шабац (60 км); Неготин-Брза Паланка-Кладово (60 км); Жагубица до везе са пругом Параћин-Зајечар (40 км); Петровац-Жабари-Велика Плана и Петровац-Градиште (50 км); Лазаревац-Степојевац-Београд (60 км - трасирана); Алексинац-Соко Бања-Књажевац (57 км - трасирана ове године); Крагујевац-Топола-Аранђеловац (50 км); Марковац-Рача-Наталињи-Топола (35 км); Марковац-Свилајнац-Деспотовац-Жидиље-Метовница (156 км); Ђољевац-Књажевац-Каменица-Кална-Пирот-Бабушница-Власотинце-Лесковац-Лебане (250 км); Јагодина-Рековац (20 км); Прибој-Врања (20 км - трасирана); Разбојна-Брзенић-Црнатово-Сеочаница (60 км); Ужице-Златибор до везе са увачком пругом (50 км); Параћин-Обреже-Варварин-Крушевац (35 км); Чачак-Мрчајевци-Кнић до везе са пругом Крагујевац-Краљево (40 км); Осечина-Пејка-Љубовија-Бајина Башта (60 км); Чачак-Гуча-Ивањица (50 км).

Све напред именоване пруге у експлоатацији, за време повлачења непријатеља је дословно порушио и опљачкао, и нашу земљу стало је великих материјалних жртава и моралних напора, да се оне бар провизорно обнове и оспособе за саобраћај, али ће дефинитивна обнова трајати још дуги низ година.

ПРАВОСЛАВЉЕ

ПОЛОЖАЈ ВЕРНИХ НА БОГОСЛУЖЕЊУ

Стање

Од апостолских времена хришћани се моле стојећи (као што се види из Еванђеља по Марку гл. 11, стих 25) сматрајући седење у оваквим приликама за непријестојно. Стање је тако важан положај хришћана на молитви, да се у одређене дане исључује сваки други положај. Стањем симболизујемо Христов Васкрс, којим смо се ослободили од пада и греха. Отуда је и потекло правило да се редовно недељом, као и у дане од Ускрса и Духова не клечи већ верни у те дане треба да се моле стојећи.

“Ако није пристојно седети пред оним, кога треба поштовати и кога поштујемо, то је сасвим неблагодарно седети пред лицем Бога живога, пред којим стоји анђео што се моли - свештеник” - каже Тертулијан (око 160-220) ранохришћански писац и апологета.

Међутим, црквени устав допушта и прописује да се за време извесних делова богослужења може седети. Кад се читају катизме, седални, пролози или синаксар и Црква допушта свему народу да седи, да би они који се уморе у претходним деловима богослужења, могли пажљиво слушати оно, што се чита или поје у седалнима, катизмама итд, или што се говори у црквеној проповеди.

Клечање

Клечање је израз свести да је човек грешан и крив, па је према томе ово нарочити положај оних који моле опроштење казне због какве погрешке. Оно је израз кајања и наше зависности од Бога, као и доказ да нам је потребно Божије милосрђе. Отуда се хришћани моле клечећи нарочито у време кајања и поста, или када моле какву милост. Данас се у неким нашим храмовима за време читања светог Еванђеља клечи. То је израз вере и поштовања живе речи Божије.

И сам Господ наш, Исус Христос, молио се клечећи (Лука 22, 4), клечаху и његови свети ученици и кад се молаху за опроштење грехова (Дела ап. 7, 60) и кад беху жалости (Дела 9, 40) или бризи (Дела 20, 36) и кад предузимаху какав тежак посао (Дел 21, 5). Тако чиниху и први хришћани. Према томе, постоји овај молитвени символ у хришћанској богослужењу одвајкада.

Поклон

Сагињањем главе приликом читања Еванђеља, верни дају израз своје пажње. Приликом преноса Часних дарова са жртвеника на Св. Престо (о великом входу) прикланањем главе верни изражавају побожно и мислено учешће у ходу Исуса Христа на драговољно страдање.

Учини ми, Боже, чисто срце и дух прав обнови у мени (Псалам 51, 10)

Скрштање руку на груди

Верни који се у цркви моле не подижу руке, као што то чине свештеници који служе, када читају одређене молитве. Верни се моле стојећи на своме месту, са рукама спуштеним, или прекрштеним на прсима. Скрштање руку на груди, за време молитве, је стари обичај у Православној цркви (за разлику од латинског обичаја склапања руку). Скрштање руку на груди при молитви, знак је унутрашњег уздижења срца Богу, молења из свег срца, јер груди се сматрају као људска срца.

Покривање и откривање главе

Држећи се прописа св. апостола Павла (1 Кор. 11, 4- 15) хришћани, да би изразили своју побожност према Богу, моле се гологлави. Хришћанке присуствују богослужењу покривене главе. Скидање капе постало је опште примљеним знаком пажње, уважавања и поштовања у друштвеном животу. Природно је да човек оне знаке и облике поштовања на које се навикао, преноси из обичног живота у религијски. Према томе, повредио би се природни осећај, кад би човек ступио пред светињу свевишњега Господа покривене главе. Хришћанке покривене главе присуствују богослужењу. Ко са је, наиме, нарочито женски украс па лако постаје предметом сујете; да не би, дакле, дала повода чулности и тиме несвесно учинила грех, жена треба да има покривену главу док присуствује богослужењу.

Окретање лица према истоку

Православни хришћани, од најстаријих времена обично су се молили окренuti лицем к истоку - извору светлости. Исток, као извор светлости, је слика Исуса Христа, који се у Св. Писму често назива Исток (Лука 1, 78), Светлост (Јн. 8, 12), Сунце правде (Мал. 4, 2). Обраћајући се у молитви на исток хришћани се обраћају самом Исусу Христу као Богу и Спаситељу.

ОТВОРЕНО О НЕГАТИВНОСТИМА

АСТРОЛОГИЈА

Чувајте се лажних пророка који вам долазе у одијелу овчијем, а унутра су вуци грабљиви” (Мт. 7, 15) - опомиње нас Господ наш Иисус Христос. “И скрвните ме код народа мојега” - грми Бог на такве - “за трст јечма и за залогај хљеба, убијајући душе које не би требало да умру, и чувајући у животу душе које не треба да живе, лажући народу мојему, који слуша лаж” (Јез 13, 19).

Демонизирани пророци, такозвани астролози, данас су, од људске потребе за вјером, направили уносан посао. Астрологија је, нажалост, данас у свијету, један од најраширенјијих система вјеровања а њен утицај на милионе људи, који полажу вјеру у звијезде, је огроман. Свакодневно смо окружени астролошким часописима, нећете пронаћи ниједне новине а да на насловној страни не видите натпис: шта кажу звезде, шта нас чека у наредној години, Кинески хороскоп, Ајтчеки хороскоп, Астро-медицина - “мудрост” стара 5.000 год., Кармичка астрологија-тајне прошлих живота, нумерологија-бројеви и судбина...само су неки од доказа нашег опасног сујеверја.

Вјерујући у астрологију ми оправдавамо зло које нам се дешава, постајемо пасивни и немарни према властитом спасењу и падамо у озбиљан гријех, док астролози, пунећи нам главу положајем планета, звијезда, повољних и неповољних дана, израдом биоритма и сл. сугестивно управљају нашом вољом.

Шта Православна црква мисли о астрологији? Дио текста који слиједи преузет је са сајта www.vnikolaj.org, који уређује Православни Духовни Центар Владике Николаја Велимировића, под именом линка “Секте и тоталитарни култови” (*На истом сајту, они који су заинтересовани могу да пронађу мноштво корисних информација о стварима о којима се, нажалост веома мало пише и говори а које су стваран свијет у којем живимо и које су, на нашу несрећу, темели реалности*).

Астрологија је настала као саставни део многобожачког погледа на свет, и древни астролози су веровали су планете које управљају људским поступцима, у ствари, богови. Зато су их тако и називали: Меркур (бог трговине, пророштва, лопова), Венера (богиња пожуде), Марс (бог рата), Јупитер (врховни бог), Сатурн (Јупитеров отаџ), итд. Истинити Бог открио је у Христу Свету Тројицу: ми, који после Христа живимо, кроз Цркву Његову имамо, не само пуноту богопознања, него и богоопштења, причешћујући се Његовим Телом и Крвљу. Како онда можемо веровати да планете управљају нашим поступцима знајући да оне нити су богови, нити имају божанско порекло, и ако знамо да их је Бог створио ради человека, а не человека њих ради? У области поларног артичког круга, често се дешава да се неколико седмица на ноћном небу не може видети ни-

једна планета, нити се знати њихов распоред у часу нечијег рођења. Према астрологији, то би значило да неки становници Гренланда, Северне Аљаске, Канаде и Сибира, нису ни рођени (немају хороскоп!) До 16.века, астрологија је била заснована на претпоставци да је земља у средишту Сунчевог система и да се планете окрећу око ње (геоцентризам). Пре Коперника, дакле, сви хороскопи су били прављени на лажној, квази - научној претпоставци. Да ли су могли бити тачни? Планете Уран, Нептун и Плутон до новијих времена нису биле познате астрономији, па самим тим ни астрологији. Када су откривене, астролози су почели да се баве и њиховим “утицајем” на человека. То значи да су хороскопије пре проналаска ових планета обмањивали своје муштерије, не дајући им све “планетарне могућности”, пошто нису ни знали за све планете Сунчевог система. Једнојајчани близанци, рођени под истом “звездом”, могу да воде потпуно различите животе. Астролошка логика каже да је то немогуће. Животна логика показује да се то дешава често. Хороскопије веле да звезде и планете близанце кроз живот треба да воде на исти начин. Ако је тако, зашто се се дешава да једно од близанчади, рецимо, умре приликом порођаја? Астрологија учи да свако, у складу са управљањем њиме од стране звезда, има индивидуалну судбину, посебан живот и посебну смрт. Како су онда могуће масовне трагедије и погибије у земљотресу, пожару, поплави? Зашто ви, у ствари верујете у хороскоп? Зато што је то лакше. Унапред сте “предодређени”. Сваки ваш поступак је, што се звезда тиче “оправдан”. Кад направите нешто што је неморално, такав вам је “хороскоп”. Кад погрешите, планете вам нису наклоњене. Ако вам се нешто лоше забива, судбина је таква. Једном речју, за све своје зло оптужујете Бога, који вам је дао слободу и савест. Виши сте не само од звезда, него и од свега створенога, јер сте сазидани по слици и прилици Свете Тројице. Звезде, планете, читава творевина од вас чекају одговор, као од оних који су призвани да буду деца Божија и тако Богу усинове све што је Он створио. Размислите о томе пре читања хороскопа, комадића хартије са одштампаном лажу која тврди да вашом судбином управљају непостојећа божанства античке Грчке и Рима јер за своје поступке нећете одговарати пред зодијачким “биковима”, “јарцима”, “шкорпијама” и “рибама”, него пред Богом. И то не пред било каквим “богом”, богићем нашег јадног разума, који вели да “има нешто”, него пред Распетим и Вајсекрслим Богочовеком Христом, Богом Љубави, Који је за нас излио Своју пречисту Кrv.

Припремила: Наташа Глоговац

ПРИЧА

КОМАНДИРОВА ПРИЧА

Седосмо за сто и командир отпоче: -Од младости сам служио у армији, никад у гарнизону. Знао сам добро свој посао и претпостављени су ме војели као ваљаног војника. Али бејах млад, моји пријатељи такође. На моју несрећу научио сам да пијем и толико сам се био одао алкохолу да сам се разболео. Кад нисам пio био сам примјеран официр, али чим бих узео и најмању чашицу морао сам да одлежим по шест недеља. Џуго су ме трпили, али најзад пошто сам у пијаном стању увриједио једног претпостављеног био сам враћен међу просте војнике и био упућен у гарнизон на трогодишњу казну. Запријетили су ми да ћу бити нај-

строжије кажњен ако не оставим пиће. И тако биједник, узалуд сам покушавао да се уздржим, да се лијечим. Нисам никако могао да се ослободим те страсти. Најзад је ријешено да ме пошаљу у казнени батаљон. Када сам то чуо био сам очајан.

Једнога дана када сам сједио у соби и размишљао сам о свему томе, дође неки калуђер који је купио прилог за цркву. Свако је давао колико је могао. Када је стигао до мене калуђер ме упита: -Што си тако тужан? Поразговарао сам мало са њим и испричao му своју несрећу. Монах се сажали на мој тежак положај па ми реће: -Иста ствар се догодила мом рођеном брату и ево како се он избавио од те бједе. Његов духовник му је дао Еванђеље и наредио му да сваки пут када буде осећао потребу да пије прочита по једну главу ако се жеља понови нека прочита и следећу. Мој брат је почeo тако да ради и после кратког времена страст за пићем је испчезла и ево већ петнаест година није окусио ни капи алкохола. Покушај и ти тако и брзо ћеш видјети користи од тога. Имам једно Еванђеље ако хоћеш донијећи га.

- Шта ће ми твоје Еванђеље кад мe ни сви моји напори ни лијекови нису могли задржати да не пијем. Говорио сам тако јер никад дотад нисам био читao еванђеље. - Немој тако, одговори калуђер, уверавам те да ћу ти помоћи. И стварно сутрадан ми донесе своје Еванђеље. Отворио сам га, прегледао, прочитao неколико реченица и рекао: - Не треба ми, ништа се ту не разумије. Монах мe је и даље преклињао говорећи да се у самим ријечима Еванђеља крије благодатна сила јер је сам Бог изговорио ријечи које су у њему записане. - Не мари ништа ако не разумијеш, само и даље читај пажљиво. Један светитељ је рекао: "Ако ти не разумеш Реч Божију, ћаволи је разумеју и дрхте", али пијанство је без сумње дело злих духовова. Још ћу ти рећи и ово: Свети Златоуст пише да се демони плаше чак и куће у којој се чува Еванђеље и није им лако да ту нападају человека. Не сећам се више шта сам дао том калуђеру, узео сам Еванђеље, ставио га у кофер са осталим стварима и убрзо сасвим заборавио на њега. После неког времена осетио сам потребу за алкохолом умирао сам од жеље, па отворих кофер да узмем новац и отрчим у кафанду. Поглед ми паде на Еванђеље. Сетих се свега што ми је калуђер рекао, па га отворих и почех да читам прву главу по Матеју. Прочитao сам је до краја и ништа нисам разумео, али сетио сам се да је монах рекао: "То ништа не мари, само и даље читај пажљиво". Хајде, рекох да прочитам и другу главу. Почех и већ ми се учини разумније. Хајде и трећу - нисам још ни почeo да је читам када зачух трубу која је свирала повечерје. Сад више нисам могао да напустим касарну, тако да те вечери нисам пио.

Сутрадан по устајању када сам пошао да потражим вина помислих: да опет прочитам једну главу из Еванђеља - па да видим. Прочитao сам је и опет нисам отишао у кафанду. И следећег пута када сам осетио жудњу за алкохолом, опет сам узео да читам и било ми је лакше. Ово ме је охрабрило и кад год бих осетио жељу за пићем, читao сам по једну главу из Еванђеља. Уколико је време све више пролазило мени је било лакше. На крају, када сам завршио сва четири Еванђеља, страст за вином је потпуно исчезла и ја сам омрзео сваки алкохол. Ево већ двадесет година како не узимам никакво јако пиће.

Цео свет се чудио мојим промени. После три године поново су ме примили у официрски чин. Чак сам и напредовао и постao командир. Оженио сам се - имао сам срећу да нађем на дивну жену. Стекли смо нешто иметка и сад, хвала Богу, некако живимо, помажемо сиротињу колико можемо и примамо намернике. Имам и сина који је већ официр и диван момак. Од како сам оздравио заклео сам се да ћу сваког дана, читавог живо-

та, прочитати по једно од четири Еванђеља без обзира на друге послове. Тако сад и радим. Кад сам много заузет и када много радим, замолим жену или сина да седну поред мене и да ми читају Еванђеље. Тако ја не одступам од свог правила. Из захвалности и у славу Божију дао сам да се ово Еванђеље опточи сребром и увек га носим на грудима.

Са задовољством сам ово саслушао и онда рекао: -Знао сам читав случај. У нашем селу, у фабрици био је један одличан мајстор, јако добро извежбан у свом занату. Али на његову несрећу пио је и то често. Неки побожан човек га је саветовао да кад год осети потребу за вином изговори по тридесет и три гидине земаљскога живота Исуса Христа. Мајстор га је послушао и ускоро престао да пије. Чак је кроз три године отишао у манастир. - А шта је веће, упита командир, Исусова молитва или Еванђеље? Еванђеље и Исусова молитва су једно те исто, одговорих ја јер божанствено име Исуса Христа крије у себи све Еванђелске истине. Свети оци су говорили да је Исусова молитва скраћено Еванђеље. По том се помолисмо Богу и капетан отпоче да чита Еванђеље по Марку од почетка. Ја сам слушао и у срцу творио Исусову молитву, У два сата по поноћи завршили смо Еванђеље и отишли на спавање. Као и обично изјутра сам рано устао, сви су још спавали. Свијало је и ја сам почeo да читам моје драго Добротољубље. Са колико радости сам га отворио! Чинило ми се да сам се поново састао са својим оцем после дугог разстанка или са пријатељем ваксрслим из мртвих. Љубио сам га и захваљивао Богу што ми га је вратио. Почекех да читам Теолипта филаделфијског у другом делу Добротољубља. Зачуди ме је његов савјет којим предлаже да истовремено обављају три послана: - Седећи за столом, каже он, телу дај храну, уху читање, срцу молитву. Али сјећање на оно дивно проведено јучерашње вече на примјеру је доказало да је то могуће. Тад сам разумео тајну да срце и ум човјека нису једно исто. Када је капетан устао, отишао сам да му се захвалим и да му кажем збогом. Послужио ме је чајем, дао ми једну рубљу па се раstadtосмо. Сав радостан наставио сам пут. Пошто сам прешао једну врсту, сетих се да сам оним војницима обећао рубљу до које сам неочекивано дошао. Да ли да им је однесем или не? С једне стране помислих они су ме изударали и опљачкали а с тим новицем и овако не могу ништа кад су под стражом. Али с друге стране сетих се да у светом писму стоји: Ако је гладан непријатељ твој, на храни га (Рим. 12,20). А спаситељ је говорио: Љубите непријатеље своје (Мт. 5,44). И још, који хоће кошуљу твоју да узме подај му и хаљину (Мт. 5,40). Уbjедивши овим себе вратих се и стигох до зграде одморишта баш када се колона спремала да пође. Отрао сам до двојище лопова и дао им рубљу говорећи:

- Покажте се и молите се Богу. Човјекољубиви Христос вас неће оставити!

При том се одаљих од њих и пођох својим путем у супротном правцу.

Из "Казивања једног боготражитеља"

МОМЕНАТ

*Живот је моменат што траје вечно
За оног што уме моменат да сквати
а кад сквати, живот проговори течно
као кад се музичар инструмента лати.*

*Па почне да свира безброј анегдота
на бедему љубави као прави борац
а много је стаза и разних живота
ал је само један пружио нам Творац.*

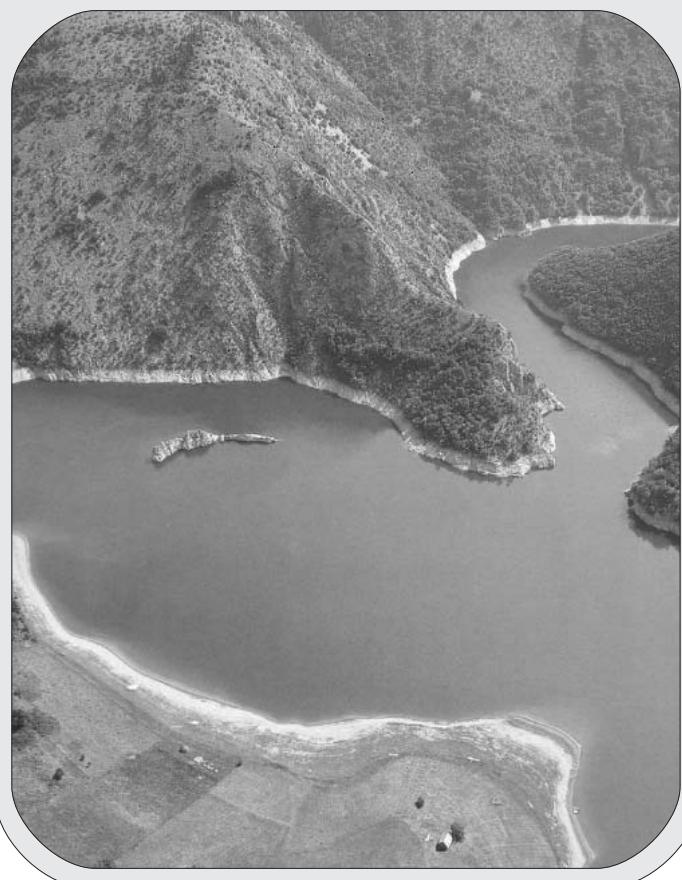
*Моменат је оно што се стално враћа
од мириса јутра из раног детињства
до Светог Николе што још увек свраћа
искретно у срце топлога очињства.*

*Моменат је први пољубац у ноћи
на оно што осећаш када идеши спити
моменат је када скватиш да ћеш моћи
Хришћаном се звати и Хришћаном бити.*

*Моменат је оно кад си дао руку
ономе што даде таман кад му треба
моменат је када пристанеш
на муку за моменат љубави што сиђе са неба.*

*Моменат је ретком смисао живота
а тај момент то је љубав непрестана
тешко оном ко се њиме не умота
да га грије љубав, јасна Богом дана.*

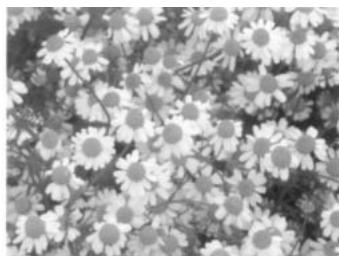
Кнезић Здравко, Вишеград

ЖИВОТ У ПРИРОДИ

ГАЈЕЊЕ ЉЕКОВИТОГ БИЉА

Многе важне биљне љековите сировине, посебно оне које користи фармацеутска индустрија за екстракцију љековитих састојака, или оне које су важне сировине у другим гранама прерадничке индустрије, добијају се претежно од гајених љековитих и ароматичних биљака.

Гајење је напредовало упоредо са развојем науке и технике, и све већом потражњом квалитетних љековитих сировина. Резултати који су постигнути у производњи љековитих сировина (квантитативно и квалитетивно) указују на велике могућности за успјешно и рентабилно гајење у свим подручјима где постоје погодни природни услови.

У односу на сакупљање дивљих врста, гајење има многе предности и постиже основни циљ - производњу чисте, типизиране и квалитетне љековите сировине. Тада се углавном остварује: избором биљне врсте, сорте, земљишта, правилном и благовременом обрадом земљишта, сјетвом или садњом у оптимално вријеме, правилном исхраном биљака, бербом, жетвом, квалиитетним сушењем итд. Од великог значаја су и друге предности: високи приноси по јединици површине, могућност стручног надзора, благовремена примјена агротехничких мјера, добијање типизиране сировине по квалитету без примјеса и нечистоћа итд. У гајењу ових врста јављају се и проблеми за које је потребно наћи рјешење, па због тога рад у овој области захтјева сталну повезаност науке са праксом. У тој узајамној сарадњи стиче се потребно искуство, као важан прилог даљем развоју науке о гајењу ових култура.

Гајено љековито биље представља хетерогену скупину врста које се разликују у многим особинама, па је од интереса да се наведу постојеће специфичности. Од биолошких особина треба навести да их чине једногодишње, двогодишње и вишегодишње врсте. Једногодишње врсте (камилица, слачица бијела, невен, анис, ким, коријандар, босиљак и друге) потребно је гајити у плодореду, што није случај са вишегодишњим врстама.

Заснивање усјева и вишегодишњих засада може се обавити у прољеће, где доминирају једногодишње врсте, или у јесен, када се углавном расују вишегодишње врсте (лаванда, оригано, питома нана, жалфија и друге). Гајено љековито биље може да се размножава сјеменом,

расадом и подземним стаблами - столонима (питома нана).

Љековите сировине представљају осушени биљни органи (цвијет, надземни дио, лист, плод, сјeme, корјен итд) у ужем смислу. У ширем смислу, представљају још и производе који се као такви јављају у биљкама (етарска уља, масна уља, смоле итд). Цвијет (flos) се убира са камилице, невеном, бијелог слеза, лаванде итд, а надземни дио (herba) од које се послије сушења одваја лист (los) као продуктивни орган добија се гајењем питоме нане, жалфије, матичњака и др. Код босиљка се убира само надземни дио биљке. Плод (fructus) и сјeme (semen) добијају се гајењем аниса, кима, коријандра, слачице бијеле, морача и др. Корјен (radix) се добија од више врста љековитог биља, од којих истичемо бијели слез и одложен.

У процесу производње љековитих сировина од гајеног биља, берба и сушење представљају двије веома значајне фазе. Вријеме бербе потребно је усагласити са највишим садржајем активних састојака у организма биљке који се користе као љековите сировине.

Сушење је једноставан и најчешћи облик конзервирања љековитог биља. Неправилно осушена сировина која има виши садржај влаге од дозвољене (8 - 12 %) лако се квари, упали, потамни и постаје неупотребљива. Свеже дијелове биљке треба сушити тако да се сачувају боја и активне материје. Температура сушења зависи од врсте активних материја које биљка садржи. Према до садашњим искуствима није препоручљиво да се љековито биље суши изнад 40 - 55 °C, јер се са испарањем воде из биљке губе и етарска уља.

Биљке богате алкалоидима, танинima и слузима могу се сушити и на нешто вишим температурама (60 - 70 °C) без опасности да ће доћи до губитка активних састојака.

На основу извора топлоте разликујемо природно и вјештачко сушење. Вјештачко сушење на основу температуре ваздуха може се вршити хладним, топлим и врелим ваздухом.

Природно сушење се примјењује откако се користи љековито биље. Данас је присутно код сушења самониклог биља. Овај начин сушења тражи доста простора и зависи од метеоролошких прилика (сунце, киша, вјетар). Цвијетови, листови и херба углавном се суше у танком и растреситом слоју на лесама, асурама и даскама у сјенци и на промаји. Најпогоднији простори за то су: тавани, шупе, празне велике просторије и др. Приликом сушења треба избегавати превртање биљног материјала да би се избегла оштећења. Трајање сушења зависи прије свега од временских прилика. У простору где се изводи сушење мора постојати циркулација ваздуха, како би се убрзalo сушење.

Вјештачко сушење изводи се у конторлисаним условима, тако да се трајање сушења обавља на сате, а углавном зависи од органа биљке који се суши. Код сушења хладним ваздухом регулише се само кретање ваздуха за сушење, па сушење може да траје 8 - 20 дана. При сушењу топлим ваздухом могу се подешавати важнији чиниоци сушења као што су температура ваздуха (40 - 80 °C) и релативна влажност ваздуха зависно од типа посторјења.

Слободан Б. Дражић

”ЗАВЈЕШТАЊА СТЕФАНА НЕМАЊЕ“

ЗАВЈЕШТАЊЕ ЗЕМЉЕ

Народ који нема своју земљу не може се назвати народом.

Народ чини земља, чедо моје мило.

Народ није јато птица ни стадо које се сели с југа на сјевер и са сјевера на југ, па слети на земљу да се назобље зрња или се заустави само да се напасе и напије воде.

Људске хорде које се још увијек тако крећу кроз пространства нису народ. Оне постају народ тек онда када се зауставе и запосједну поља и шуме, ријеке и језера, мора и обале.

Србијом и сад проходе народи с једнога краја свијета на други. Авари и Хуни, Печенези и Кумани, и с њима читави дијелови других народа протутњали су овим земљама као страшне бујице. Али, чедо моје, те бујице никада нису постale ријеке. Иза њих су остајали само трагови разарања.

Рађали су се на једном крају свијета, а умирали на другом крају свијета. Они никада са истог извора нису воду пили. Никада нису занођили гдје су дањивали. Никада нису зимовали гдје су љетовали.

Од земље у коју су залазили њихови су били само путеви. Поља и шуме, ријеке и планине, села и градови припадали су онима који су на њима живјели прије њиховог доласка и онима који су преживјели послиje њиховог одласка.

Чедо моје, те хорде постају народ кад се на истој земљи почну рађати и умирати и кад на истој земљи почну сијати и садити па брати и жњети, а не само са туђе земље туђе плодове отимати.

Запиши то чедо моје, за памћење овоме народу којему су у судбини и крви путеви и сеобе.

Запиши, сине мој, земља, као и жена, припада ономе ко у њу сјеме оставља, оплоди је и коме рађа. И запиши, чедо моје овако: земља се не може, као жена, отети и понијети са собом на пут. Ако хоћеш да земља остане твоја, мораш на њој бити и остати.

Народи који зађу у неку земљу да је опљачкају, попале и разруше нису њени господари. Ми смо давно ушли у ове земље да их настанимо, обрадимо и загосподаримо њима.

Чедо моје, стотине година смо већ ту, а још се у нама није смирио луталачки нагон. Има нас свуда. Кипи и прелива се овај народ и отиче на све стране као младо вино.

Још нас не држи земља нити ми знамо држати њу.

Бојим се понекада, чедо моје, расуђемо се у друге, чврсте и стојеће народе, разлићемо се као вода низ планину у туђе ријеке и нестати у њима као да нас никада није било.

Никада се не одвајате од земље и никада не одвајајте земљу.

Окупите све наше земље и окупите се сви у земљи.

Не откидајте се од земље и не откидајте земљу ни себи ни другоме.

Ако народ има мајку, онда му је мајка земља на којој живи. Она нас увијек изнова рађа и храни. Земља је вјечна родила народа.

Чувајте је и љубите, чедо моје. Љубите јој не само поља и планине, и ријеке и море њено, него сваку њену стопу и сваку груду. Морате знати, чедо моје мило, да је у тој груди што може да стане на длан сва земља. Зато узмите своју земљу на дланове и не испуштајте је никада и ни за шта из својих руку, јер сте са том грудом земље у руци народ, а без те груде, празних шака, само скитнице међу народима.

Миле Мегић

РЕПОРТАЖА

Божидар Полић, пензионисани професор из Вишеграда, хроничар једног времена и поштовани културни стваралац

РАДНИ ВИЈЕК СА ЂАЦИМА

Вишеград, 24. јуни 2006,

Бишеграђанин Божидар Полић, пензионисани професор, дугогодишњи директор вишеградске Гимназије, истински је хроничар једног времена и човјек који и у позним годинама има изванредну меморију, тако да ће вам без икаквог проблема и подсећања набројати све генерације вишеградских средњошколаца, још од педесетих година, када је као једини дипломирани професор у град на Дрини стигао из Ужица.

У својој приватној збирци Полић са пажњом чува и комплетну документацију са сликама свих колега просветних радника, али и свих и ђака, и то свих генерација, почев од 1955. године.

Без проблема ће вам рећи кад је који вишеградски средњошколац дипломирао, чак и са којом оцјеном и из ког предмета, где су наставили школовање и шта су касније завршили, где су радили и раде, а како наглашава и данас је са већином у контакту.

Присјећајући се времена професоровања Полић прича како је са ђацима сваке године одлазио у Београд код нобеловца Ива Андрића, на његов рођендан, када су му носили скромне поклоне. Из тог времена посједује неколико оригиналних Андрићевих књига са посветом.

Полић је доскора био активни културни радник и стваралац, дугогодишњи члан Савјета Вишеградске стазе, а својевремено у предратној вишеградској Гимназији био је режисер низа позоришних комада са вишеградским средњошколцима, али и у некадашњем аматерском позоришту у овом граду. Као својеврсну успомену на то вријеме сачувао је костиме из тадашњих представа, као и бројне фотографије.

Водио је и још увијек води љетопис у кога је записивао и записује све значајно везано за културу и образовање.

И данас је, мада нарушеног здравља, радо виђен и поштован гост бројних културних приредби и манифестација које се организују у Вишеграду.

Бавио се и хуманитарним радом, а био је и предсједник Црвеног крста.

Више пута вишеградској библиотеци је поклонио комплете разгледница Вишеграда, а посједује вриједну библиотеку.

Недавно је професор Полић поклонио свом бившем колективу, Средњој школи "Иво Андрић" у Вишеграду, осам албума са оригиналним фотографијама свих вишеградских матураната, укључујући и фотографије снимљене на традиционалним прославама годишњица матура.

Предајући овај вриједан и риједак поклон Полић је истакао да су му његови бивши ученици фото албуме поклањали са посветама, а он их је код куће љубоморно чувао, често се подсећајући на посао просветног радника у вишеградској средњој школи, почев од 1955. године па до пензионисања 2000. године.

Директор вишеградске Средње школе "Иво Андрић", Ђорђе Mrшевић се том приликом захвалио свом професору на изузетно вриједном поклону истакавши да ће се ови фото албуми чувати са љетописом и осталом документацијом, а биће доступни свим бившим ученицима Гимназије која је деведесетих година прошлога вијека прерасла у Средњу школу "Иво Андрић".

Професор Полић је, мада у позним годинама, и даље се дружи са својим бившим ђацима. Тако је недавно извршио прозивку и ученика вишеградске Гимназије који су матурирали давне 1966. године

C. Хелета

АКТИВНОСТИ ССД “СОКО”

СТО НАСТУПА КУД “СОКО”

Бије хришћански славити рођендане и самохвали сати се, али овај текст биће посвећен младим члановима КУД-а “СОКО” који су преко сто пута, до сада, обукли народну ношњу и показали своју игру публици.

Треба поменути мали јубилеј од пет година рада, а толико је прошло од маја 2001. год. Априла исте године, у канцеларији тадашњег начелника општине Вишеград, господина Александра Савића, договорено је да

се оформи школа фолклора. У архиви КУД-а “СОКО” убиљежен је први наступ 27. јануара на Светосавској академији у СЦПЈ “Иво Андрић”. Поменућемо неке од чланова КУД-а: Аврамовић Бојан, Благовчанин Игор, Типовић Бојан, Шимшић Бранка, Јелена Радовић, Вања Беговић... Већина бивших играча завршавају студије, раде, постали су узорни грађани и поносни су што су били чланови КУД-а “СОКО”. Па да укратко подсјетимо читаоце на неке од наступа током ових минулих година:

- Светосавске академије у ман. Добрину, у СЦПЈ у Вишеграду, М. Гори;

- Херцеговачка сијела, Гусларске вечери, Сабори испред скоро свих храмова у Вишеграду и околини, свечани концерти, фестивали у Вишеграду, Грочкој, Н. Саду, Рогатици, Зворнику, Б. Башти, Ужицу, Косјерићу, Ариљу, Српском Горажду, Вршцу, на Златибору...

Као млади амбасадори манастира Добрине и Вишеграда и ове године организовали смо путовање у Паралију (Грчка) и Зеленику (Х. Нови) а до краја године, ако Бог да, организоваћемо још двије велике турнеје.

Као врло младо друштво, сматрамо да нам је просек наступа веома висок, а разлог за истим је жеља да

што боље упознамо публику са богаством наше фолклорне баштине. Добили смо велики број захвалница и признања од којих су нам најдражи: диплома за освојено треће место у Косјерићу, први кореографи у Зворнику, сребрна плакета из Грчке, као и захвалнице Управе ман. Добрине. Чланови КУД-а “Лаза Нанчић” додијелили су нам захвалницу за најпријатније дружење у Вишеграду, где смо се, изгледа, показали добрим домаћинима. Угостили смо преко 1500 учесника при фестивалу фолклора у нашем граду и у ман. Добрину.

Чињенице показују да смо заиста вриједно радили и на пробама и на наступима, где су услови били различити. Наступали смо у разним околностима, али су увек наши чланови показали озбиљност и одговорност, па се с правом може рећи да је сваки наш наступ био пропраћен аплаузом и одушевљењем гледалаца.

Највећи донатор друштва су родитељи чланова, ИК “ДАБАР”, “ДД-Трејд”. Нажалост, општина скромно помаже наш рад, али се надамо да ће се и ту нешто поправити. Највише молимо наше симпатизере да нам помогну у набавци народне ношње коју, за сада, изнајмљујемо јер је наш економат веома сиромашан. На сву срећу ми се трудимо да будемо скромни, па нам је често узречица она стара Његошева: “Бој не бије свијетло оружје, но бој бије срђе у јунака!” Вријеме истине и љубави увијек дође, а с тим временом и људи ће прићи и помоћи. Недавно смо окупили и оркестар сачињен од младих људи, па очекујемо и ту видан напредак.

Планови за будућност су нам да задржимо ниво и да он буде још квалитетнији.

Д. Ђ.

“Соколски културни дани”

АПЛАУЗ ЗА ГОСТЕ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ

Вишеград, 28. април 2006,

Заједничким концертом фолклорног ансамбла Српског соколског друштва “Соко” из Добрена и КУД-а “Илија Кишић” из Зеленике код Херцег Новог, који је одржан у препуној сали Дома културе у Вишеграду и званично је почела сарадња између добрунских и херцегновских аматера.

Гости из Херцег Новог извели су кореографију “Ој

свијетла мајска зоро”, што је публика пропратила дуготрајним аплаузом, а најзапаженија кореографија вишеградских фолклориста биле су игре Срба из Сарајевског поља.

Умјетнички руководилац “Сокола” Драган Ђокић најавио је овим концертом почетак манифестације “Соколски културни дани”, који су у организацији Српског соколског друштва “Соко” из Добрена трајали до његове крсне славе Светог Василија Острошког.

Као гости на овом концерту су наступили и чланови КУД “Бикавац” из Вишеграда, те пјевачке групе “Коњичанке” из Вишеграда и “Свети Ђорђе” из Новог Грађада.

P. Tasić

ПРОСЛАВЉЕНИ “СОКОЛСКИ ДАНИ”

Вишеград, мај 2006

Изложбом слика, умјетника Драгана Тасића из Ужица, 10. маја 2006 године, у малој сали Дома Културе у Вишеграду, отворени су “Соколски дани”, културно-умјетничка манифестација у организацији ССД “Соко”, Манастир Добрин, Вишеград, који су трајали до 13. маја 2006 године када су затворени Сабором фолклорног стваралаштва на којем су учествовала 12 КУД-а из Републике Српске и Србије и Црне Горе.

Други дан, 11. мај, “Соколи” су обиљежили, петим по реду, Свечаним концертом Ансамбла народних пјесама и игара ССД “Соко” Манастир Добрин Вишеград, а у препуној сали Дома Културе наступили су и гости из Вршаца, КУД “Лаза Нанчић”, затим наши суграђани КУД “Бикавац”, видјели смо и наступ рецитаторско драмске секције ССД “Соко”, ученике СПШ “Иво Андрић” у пратњи наратора хачи Бранка Никитовића, те ученике ОШ “Вук Каракић” из Добрена. Том приликом подјељене су дипломе најуспјешнијим активистима ССД “Соко” као и захвалнице учесницима програма.

Сабором фолклорног стваралаштва, у вишеградској Спортској дворани званично су затворени “Соколски дани 2006”. На Сабору је учествовало 12 КУД-ова из Републике Српске и Србије и Црне Горе. Трошлани жири једногласно је донио одлуку да прво место на Сабору 2006 године подјеле домаћини ССД “Соко” са својим суграђанима КУД “Бикавац”.

РАВНОГОРЦИ

ДОЛАЗАК НА РАВНУ ГОРУ, ПОЧЕТАК ОРГАНИЗОВАЊА ПОКРЕТА

ПУКОВНИКА Драгољиба Михајловића рат је за текао на месту оперативног одељења Друге армије. У то време његова јединица се налазила у реону Добоја. И ако је годинама раније упозоравао на слабости овако организоване војске, и због тога имао само проблеме, Михајловић је морао да поступи као официр краљевске војске и да у датом моменту реагује војнички. Добио је задатак да успостави контролу на релацији Дервента-Добој, што је у првом моменту успео да учини али је после сукоба са једном немачком јединицом морао да се повуче на Озрен, у Петрово село. Ту га је затекла и вест о капитулацији, али и поред свега што се дешавало Дража одлучује да настави борбу. Са остатком јединице 22. априла креће према Дрини, односно Србији. На обронке планине Сувобор стиже између 10. и 11. маја и на заравни званој Равна го-

ловић је почeo да сакупља људство и да припрема план за пружање ефикасног отпора непријатељу. Сељаци тог краја брзо су чули да се на Равној гори налази војска која се није предала и да јој командује генералштабни пуковник. Током маја и јуна 1941. године много људи је продефиловало овим крајем, људи које је водила заједничка идеја борбе против оккупатора. Већину њих је Дража упућивао на терен са различитим задацима. Требало је проширити организацију и на остale крајеве, успоставити контакте са провереним људима и на тај начин дати на значају покрету под вођством Драже Михајловића. У штабу на Равној гори су у то време, поред Михајловића били и пуковник Бранислав Пантић, потпуковник Драгослав Павловић, мајори Мишић и Палашевић... Они су половином маја у Струганику, у кући војводе Живојина Мишића одржали састанак на којем су утврдили циљеве и задатке покрета. Они нису били политички већ искључиво војни, и односили су се на организовање окружног отпора непријатељу. И сада га већ можемо тако назвати. У Равногорском покрету није било политичара осим Драгише Васића истакнутог београдског адвоката, књижевника и потпредседника српског културног клуба. Међутим његове идеје нису увек биле прихваћене, па тако можемо рећи да је Равногорски покрет имао искључиво војни карактер. Неко може приметити да је ипак било политичких циљева, али и кад их је било они су били у функцији развијања покрета и разбуктавања општенародног устанка. Појавом комуниста, средином лета 1941. године, долази до већег уплива политике у покрет, али, "захваљујући", пре свега партизанима који су на сваком кораку водили борбу за свој политички интерес и у време рата водили битку за власт, не водећи рачуна о српским жртвама. Одлучно опредељење за борбу против оккупатора, близстава војничка каријера, учешће у Првом светском рату и лична храброст и поштење, определили су српски народ да прихвати Дражу Михајловића за вођу новог српског устанка. То се најбоље показало масовним присуствовањем српских сељака четничким одредима. Дража је издао наређење да се војска организује по одредима и да почне са мањим саботажама и акцијама против Немаца. Одреди су имена добијали углавном по срезовима у којима су деловали, па тако имамо: Колубарски, Љубићки, Моравички, Ариљски, Мачвански итд. Поменућемо и неке од команданата ових одреда: Предраг Ранковић, Марко Музикравић, Драгослав Рачић, Драгутин Кесеровић, Звонимир Вучковић, Нешко Недић, Радомир Петровић... Било их је још много, али ћемо их помињати како будемо описивали одређене догађаје. Све ово се дешавало у мају, јуну и јулу 1941. године.

ра забијају барјак 41. пешадијског пука, чиме су симболично обележили почетак устанка и праве борбе против оккупатора. Морамо рећи и то да се у неким изворима помиње и 8. мај као дан Дражиног доласка на Равну гору или ни овај као ни 10. и 11. мај не можемо узети као потпуно тачне, што у суштини и није толико битно; битно је то да је Дража Михајловић био први герилац у окупиранијој Европи.

За слабије упућене рећићемо да се Равна гора налази на потезу између Љига, Горњег Милановца и Ваљева, неких стотињак километара југозападно од Београда. Иако је то релативно близу главном седишту оккупатора, неприступачни односи планине Сувобор, на којој се налази Равна гора били су одлично место за прикупљање и организовање покрета отпора. То није било случајно пошто је Дража био експерт за четнички начин ратовања. Џакле по доласку на Равну гору Михај-

ПОЕТСКА СТРАНА

ВОЈИСЛАВ Ј. ИЛИЋ

1861 - 1894

Спада у ред највећих српских пјесника. Уздигао се до висина Његоша, Радичевића, Змаја, Јакшића. Био је непресушни извор за све младе пјеснике његовог времена. Српска критика тог времена поредила га је са Гетеом.

Војислав Илић припада нараштају који је својим очима гледао слом и жалосну ликвидацију нашег националног и књижевног романтизма.

Једно опште место наше књижевне критике јесте да је Војислав Илић најбољи представник теорије "умјетности ради умјетности" и естетизма у нашој књижевности.

Љубав према слободи која се показује у толиким његовим пјесмама није само последица породичне и друштвене средине, она је излазила са дна његове најинтимније природе.

Најпознатији српски критичар Јован Скерлић је на kraју свог умовања о Војиславу Илићу рекао: "И ако није онако велики пјесник, како су га његови одушевљени обожаваоци истицали, он је извесно најбољи песник свога поколења, највећи песник којега је Србија дала и највећи мајstor стиха којега српска књижевност има"

Избор из "Збирке пјесама" В. Илића

Босански бегуни

Тужно шуми хладна Дрина
И Милажка бистра вода,
Јер је Босна потлачена,
Њена слава и слобода.

Опустеле цветне равни
Под згариштем села леже,
А потомџији Нинослава
У гудуре мрачне беже.

Ено чедо мајка води,
Од ужаса да га скрије;
Уморан је деда пао,
А унука сузе лије.

А кад хладни ветар дуне,
И кад жарко лето оде,

И они ће тражит крова
Где их сузне очи воде.
Зато тужно шуми Дрина,
Зато тужи Босна цела,
И Босанац сузе лије
На згаришту својих села.

30. новембар 1889.

На Дрини

Кроз тужна поља и питоме равни,
Срдитим током, у недоглед гавни,
Ти ширши твоја шушајућа крила,
О, Дрино, водо мила
Обале твоје шаренило краси,
Ко љутки венац невестинске власи,
Ал' твој се талас равнодушно креће,
Оставља росно цвеће.
Таласи мили! Равнодушно тко
Остављам и ја све што љубљах јако,
и гоним - јурим - а где ли ћу stati,
- Судба ће, можда, знати!

Балатун 1882.

Молитва

Кад јекну звона с црквице старе
тихано, боно, кроз ноћни парк
А суво гранје зашумти благо
Љубећи први зорични зрак.
Светиње пуна, душа ми леће
Тамо, где вечни борави Бог,
Па му се моли молитвом благом
Очујав, Боже, анђела мог!
Анђела оног, што блуди ноћу,
И с душе гони несносан сан,
И души мојој крепости даје,
У горки часак, у страшан дан.
Анђелским крилом нека ме штити,
Кроз живот овај мучан и клет -
А смрт као дође, нек самном онда,
Ка небу зрачни управи лет!

28. јул 1880.

Звезда

Ноћ је ведра, блага,
Бледи месец сја,
У милину тоне
Васиона сва
И звездице миле
Расипају зрак...
Само једна трепну,
Па је покри мрак.
Чија беше звезда?
Бог једини зна!
Спокојна је, мирна,
Васиона сва.

јуни 1881.

МЛАДИ СТВАРАОЦИ

Конкурс часописа "Соко" за пјесму на тему "Христос Воскресе"

ПРВО МЈЕСТО МИЛИЦИ СИМОВИЋ

Добрун, април 2006.

Најбољу пјесму на тему "Христос Воскресе", на конкурсу часописа за духовну и културну просвјету "Соко" из Добруна код Вишеграда, написала је Милица Симовић, ученица осмог разреда Основне школе "Веселин Маслеша" из Брана код Фоче, којој је припадала новчана награда од 200 марака. Тако је одлучио трочлани жири под предсједништвом професора Ђивне Васић.

Друго мјесто и награда од 100 марака припало је Софији Кокотовић, ученици шестог разреда Основне школе "Вук Караджић" из Вишеграда, а треће и новчана награда од 50 марака, Раду Јагодићу, ученику другог разреда Богословије "Свети Петар Дабробосански" из Фоче.

На овај конкурс, на коме су учествовали ученици основних и средњих школа, приспјело је педесетак пјесама, а жири је поред награђених предложио један број за објављивање у часопису "Соко".

Награде најуспјешнијим ауторима на конкурсу за пјесму на тему "Христос Воскресе" уручене су на свечаној Вакршњој Академији у манастиру Добрун.

C. X.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ

*Христос Исус, Назарећанин
Разапет на крсту на Велики петак
Исус, Спаситељ и Божији син
Страдањем је означио бесмртни почетак
Тајна вечера и Искариотски Јуда
Од рођења Исус је чинио разна чуда
Срмт Лазарева и Вакрснуће.*

*Бид је враћао слијепу, прогонио Сотону
Очистио губаве, чувао лађе да не потону
Судија Пилат пресуди му и опра руке
Крвници на Голготи смисљали му муке
Рођен у пећини, разапет између два хајдука
Емануил царује и земљом и водом
Свемогући Господ и Његова рука
Енергијом управља небеским сводом.*

Милица Симовић
ОШ "Веселин Маслеша"
Брана код Фоче

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ

*Молим Ти се Господе Боже,
у ове часне посте,
док постим и
молим за оправдане гријеха и
спасење душе,
молим Ти се!*

*Молим Ти се Оче наш
Да Твоја божанска
свјетлост обасја сву ташу,
да се блаженство
усели у све домове,
да се омекшају срца
владара и државника,
да нам Вакрс сване у миру!
Да више никад на земљи
не буде рата!
Да више никада не погине ницији тата,
Христос Воскресе, нек
мир и љубав донесе!*

Софija Кокотовић,
б. разред, ОШ "Вук Караджић"
Вишеград

ВАСКРСНИ ГОСПОДЕ

*Владара творевине и Господа славе распеће,
Уздигоше Га на Крст и ребра му прободоше
Сладост Цркве учи оцат пије,
А око свете главе му се трнов венац вије.*

*Цара обукоше у одећу срама,
А он украсава небо облацима.
Шамара Га људска земљана рука,
А Он, Благи шути усред тешких мука.*

*Задобија модрице, поруге, шамаре и ране,
И све трпи због мене осуђеног,
Избавитељ Благи и Бог мој.*

*Господе страдали за нас бедне
Да спасеш свет од ђавоље обмане
Вакрсни да би и ми вакрсли с Тобом.*

Раде Јагодић
Богословија "Св. Петра Дабробосанског",
Фоча

СПАСА ИМА

*Не, нисам злогуки пророк
нити сам визије будуће глас
истина, једини ми порок
једино што желим то је спас.*

*Спас за све добре људе свијета,
за све доброводе ал слијепце
што невиде какво зло опет шета
јестећи бога, лутећи непце.*

*Није нам поука било добра
Маји и Астеци од људи богове створише
мрсћећи душу људском крвљу умјесто поста
сами у континенталном окружењу
свој народ злоторише.*

*Кинези, цареве небеске ствараше,
Јевреји, свога бога,
Хуни, божијег бича арапи,
римски императори, папе и богови
што бијаху никад добра људске крви,
увијек иста прича
све су били крвожеднији,
што народи више, кичму савијаху.*

*Из таме мрклих времена
засија сунце златно
неће више бити прича иста
покренуло се правде клатно
Истински и Једини послao је Христа.*

*Пристигао Бого човјек
Божијим знамењима вођен
кратак поглед, лаган корак,
осмијех благи не силази са лица,
донио га свети Дух ал је као и ти рођен,
подарен на крилима анђела,
тих бесмртних, Божијих птица.*

*Од Оца добио је задатак свети
врати стадо људско у предворје сунчеве боје,
залутали су, сотони су стално на мети
мораш спасит људски род и он је чедо моје.*

*Подсјети људе на времена стара,
пред, пред потопно срећно вријеме
на миленијуме прохујале,
кад су слобода, једнакост и правда царовале,
док се није излегло проклето сотонино сјеме,
племена и јединке су се разумијевале,
помагале и благословенством даровале.*

*Вјеру у добро, љубав у ближњег и далеког
свога нипод коју цијену нек не напуштају
то је дио благослова небеског, Мога,
угрожени нек се бране,
крвницима нек не оприштају.*

*У свијет разаслат Ђеш,
Јована, Петра, Луку, Павла
и остале сљедбенике Твоје
са Синајске горе дичне,
гђе Ђеш крепко стићи да сију и обнављају
свете заповијести Моје
слобода је свима дата,
а људи су без ње, ко без крила тићи.*

*Требао би отићи до српскога нашеог рода
прећи преко мора плава
спријечит Тебе неће Сцила ни Харбига,
ни узбуркане вода, већ једна умишљена,
Иродова царска глава.*

*Зато шали преподобне Луку и Петра,
не, Петар мора растурити змијско гнијездо,
Србима нек Лука сам оде
потражити завјетрину
од проклетог вјетра
ту ће и без нас упознати корјене слободе.*

*Нек их само оснажи својом ријечју светом,
сликама што хиљаду ријечи кажу
нек не подлегну Ироду - сотони клетом
сви људи што се боговима представљају,
као и он, лажу.*

*Поручит ће Србима и осталим народима
материјално не смје бити у првом плану
душа над златом предност има
само вјернима срећни дани ће да свану.*

*Преживјет ће Срби и други народи вјерни
много патњи и страхота од изрода народа
и одрода свога
нека буду храбри, у живљењу смјерни
морају се борит и издржат до повратка мога.*

*С Ориона, сазвијежђа далекога,
вапај ми већ дugo стике
морам хитат да уведем реда,
вјекови не научише благости срѓу
тебе шаљем Земљи, а знам што си доле даље,
небу си све ближе
опомени невјернике,
сви ће стати пред рајску порту.*

*Нек се замисле и проводе промисли свете
добро нека чине, јер живот на земљи
само је искушење за живот вјечни
злу покорни да нису смјели бити,
пред вратима раја касно је да се сјете,
а ја одох на Орион, да судим право,
пут ме чека освећени, Пут млијечни.*

УТВРЂЕНИ ГРАДОВИ

Испод Вишеграда уз Дрину нанизали су се градови појединих феудалаца, чија подграђа нису имала подједнак значај. Први по реду долази Бродар из над ушћа Лима на лијевој страни Дрине који је припадао породици Павловића.

Иваниш Павловић издаје повељу “на планини Бујаку” према нашем граду Бродару. На основу топонима за двор у близини данашњег села Мрамор, а у подручју планине Бујака историчар А. Бејтић изводи закључак да су Иваниш и његова браћа ту имали двор.

Преко Бродара сау ишли каравани за Србију. Његово подграђе се помиње први пут 1499. год. Данас постоји локалитет Варошиште где је некад могло бити подграђе.

На десној обали испод Горажда у жупи Прибил налазио се Самобор, познато Сандољево утврђење и дојније један од главних градова херцеговог Подриња. На основу “херцегове повеље” издате Дубровчанима на међуречју под Самобором” К. Јиречек (историчар и путописац) закључује да је међуречје у ствари подграђе Самбора. Није искључено да се на ово Међуречје односи податак Константина Порфиrogenита из средине X вијека, те би према томе појаву помена Међуречја требало помакнути у далеку прошлост.

Међутим, у дубровачкој грађи се Самобором означава и град и његово подграђе. Изгледа да није било нарочито напредно.

По доласку Турака, у нахији Самобор или Прибуд помиње се пазар Чајниче са 190 кућа и 5 неожењених.

Као царски хас са гвозденим мајданима

У повељама К. Алфонса издатим Стјепану Вукчићу 1444. год. и 1454. г. забиљежен је град Нови недалеко од Горажда, о коме се не може ништа одређеније рећи.

У данашњој Сопотници близу Горажда, изнад познате херцегове цркве, налази се локалитет Градина који предање везује за херцегово име.

М. Динић претпоставља да би то могао бити Нови. Ову претпоставку потврђује и предање по коме је код цркве било старо Горажде док није изгорјело, а потом изграђено на другом мјесту.

Посједу Косача приододат је и град Јелеч, у жупи Гавзи, а у ширем смислу у жупи Бистрици која је обухватала читаво подручје Јелеч се помиње 1420., а 1425. год. већ као “Подиелец де Бистрица” што свакако говори о једном развијеном подграђу чији је локални назив Подјелач продро и у латинске текстове. Имена десетак људи из Подјелача забиљежена су и у Дубровачким књигама.

Према томе у сливу Дрине (нисмо све набрајали, остављамо за даљу обраду у наредним бројевима листа “Соко”) и њених притока не узимајући у обзир Полимље, а на простору испод Вишеграда до Чемерног год тово испод сваког феудалног града формирала су се подграђа, насељена мјеста.

У доњем прегледу изложена су до сада позната подграђа према редослијedu јављања:

Гођевац	посјед Косача	1398
Вишеград	посјед Павловића	1407
Борач	посјед Павловића	1417
Соко	посјед Косача	1419
Јелеч	посјед Косача	1420
Добрун	посјед Павловића	1407
Нови у Прачи	посјед Павловића	1423
Самобор	посјед Косача	1397
Вратар	посјед Косача	1430
Нови	посјед Косача	1423
Кукањ	посјед Косача	1423
Подринду	посјед Косача	1436
Козник	посјед Косача	-
Бродар	посјед Павловића	1449

припремио С. Александар

Подаци коришћени из књиге Десанке Ковачевић - Којић *Градска насеља средњовјековне босанске државе*

НЕСВАКИДАШЊИ ДОГАЂАЈ

СЛАВУЈ

Једног дана ујутру удаљио сам се сам самџит у нетакнуту шуму. Јутарња роса покривала је све, и све је светлуцало под зрацима сунца. Нашао сам се у једној дубодолини. Прошао сам је с краја на крај. Најзад седнем на један камен. Крај мене је тихо протишао бистар поток, а ја сам изговарао молитву Исусову. Владала је савршена тишина. Ништа се није чуло. Мало касније ту тишину прекиде један предиван, опојан глас који је - тако сам га ја доживео - певао и узносио химне Творцу. Погледам - не видим ништа. Најзад, на грани, на дрвету наспрам себе, угледам птичицу; био је то славуј. Чујем га како цвркуће, како пева из све снаге; што се каже, језик му је био неуморан, а грло му се надуло од силног певања. Та сиђушна птичица је забацила унатраг своја малена крила како би имала што више снаге и извијала преумилне тонове, да би што јаче пустила свој лепи гласић. Зато се и надимало њено грло. О...! О - о - о! Да сам имао при руци какву чашицу са водом, па да ми птичица приђе да из ње отпије и утоли жеђ!

Ударише ми сузе на очи. Биле су то исте онакве благодатне сузе какве су ми се већ једанпут спонтано сливале низ образе и које сам стекао после мог чудног сусрета са старцем Ђимом. Ово је био други пут у мом животу да окусим такав плач.

Нисам у стању да вам предочим шта сам осетио. Али, ето, открио сам вам тајну. Размишљао сам: "Зашто овај славујчић излива из свога грла ове овле грлене гласове? Зашто да изводи ове мелодије? Зашто да пева ову своју предивну песму? Зашто, зашто, зашто?... Зашто да пева из свега грла? Зашто, ради каквог циља? Да не чека да га ко похвали? Наравно, не. Тамо нема ко да га похвали." Сам сам, сам о свему овоме у себи философирао, мудровао. Ту склоност и особину стекао сам после оног догађаја са старцем Ђимом. Раније то нисам чинио. Шта ми све тада није рекао овај славујчић! А и шта све ја њему нисам рекао у своме ћутању: "Славујчићу мој, ко ти је рекао да ћу ја наићи овуда? Овуда нико не пролази. Овај крај је тако неприступачан! Што лепо, без прекида, вршиш своју дужност и узносиш своју молитву Богу! Шта ли ми све говориш, славујчићу мој; колико ме само поучаваш! Боже мој, узбуђен сам! Славују ја, ти ми својим цвркотањем показујеш како да и ја славословим Бога, и још хиљаду других ствари, много, много других ствари ти ми казујеш..."

Здравље ми није добро, па не могу да вам све испричам онако како сам то тада осећао. Од овога мога доживљаја могао би да се напише читав роман. Много сам заволео славуја. Заволео сам га, а он ме је надахнуо. Помислио сам: "Зашто он може, а ја не бих могао? Зашто се он овде скрива, а не и ја?" Тако ми дође на ум да треба да отидем да се удаљим, да се сакријем, као да ме нема. Рекох у себи: "Зашто он пева? Је ли било икакве публи-

ке пред њим? Да ли је знао да сам ја ту и да га слушам? Ко га је уопште слушао док пева из свега грла? Зашто је ишао на тако скровита места? Зашто парају, тако да кажем, своја грла? Циљ им је, свакако, богослужење. Појање у славу њиховог Творца, служење Богу." Тако сам објашњавао сам себи.

Све ове птичице које славе Бога, Творца свих и свега, а да их при том нико не суша, сматрао сам за гласнике Божје. Јесте. Птичице су се криле да их нико не чује, верујте! Није их занимало да их други чују него су жуделе да их у самоћи, у тишини, у пустини, у ћутању, не чује

нико други осим Творца и Саздатеља свега. Нико осим Онога Који им је подарио живот, дисање и глас. Упитаћете: па зар су птичице имале ум? Шта да кажем! Не знам да ли су певале свесно или несвесно; то не знам. Јер, оне су птичице. Могуће је да су сада у животу, а касније да не постоје, као што каже Свето Писмо. Ми не треба да размишљамо другачије него што пише у Светом Писму. Можда ће нам Бог открыти да су та мала створења заиста била Божји гласници, Божји весници. Ми то не можемо знати. Једно је сигурно: она су се крила, да нико не чује њихово славословље.

Тамо, у Светој Гори, такав је и живот монаха - то је непознат живот. Живиши поред старца, волиш га, вршиши метаније, упражњаваш подвиг; све се дешава, алиничега се не сећаш, нити има ко би рекао: "Ко је овај?" Живиши Христом, Христов си. Живиши у свему, а живиш Богом, у Којем све живи и креће се. Улазиш у нестворену Цркву и ту живиши као непознат. И док изгараши у молитви за ближе твоје, остајеш непознат свим људима и највероватније је да те никада неће упознати.

*Из књиге
Старац Порфирије:
подвигник љубави - прозорљиви чудотворац*

СРБИ - КАТОЛИЦИ

Зећи дио српске јавности слабо је обавјештен о Србима католицима - односно Србима католичке вјере. На ту тему су писали историчари др Коста Милутиновић, др Никола Тоља и др Лаза Костић.

Иначе треба говорити о три групе католика: о оном који је био вјеран свом српском националном осјећају и конфесионалном католичком припадању; о Србима који су под разним околностима напустили своје Православље и приступили католицизму, послије чега су постали начешће Хрвати и о најновијим одступницима од српске националне припадности и од Православне вјере под притиском најоглађеније сile.

Први тип Срба био је бројан нарочито у Дубровнику, Боки Которској и свој Далмацији особито послиje 1848. па све до Првог свјетског рата. Било их је и до Другог свјетског рата, након којег су нестали. Једним дијелом су се претопили и отишли у илегалу, као што је било и са цијелим Српством.

Ови Срби су имали своје културне, привредне и политичке установе. Били су поносни (понесени) вјером у југословенство, ослоњено у њиховим надама на двије српске државе Србију и Црну Гору, и то оно југословенство које није било у служби германског и римокатоличког продора на балкански исток, као што је било Штросмајерово, тј. југословенство уобличено у римским и бечким канцеларијама. Због тога су Срби Католици били на мети најжешћих напада Аустроугарске државе и сталне римске пропаганде.

Хрвати су томе послу били само топуз у туђој руци. Срби Католици су се тим моћним нападима супротстављали знатним успјехом, захваљујући својим културним, моралним, образовним, привредним и политичким квалитетима. Готово је сигурно да српски народ никад није имао толику концентрацију исправне, способне и чврсто национално оријентисане интелигенције као што је имао у том времену у Србима Католицима у Дубровнику и Далмацији. Те Србе је зато непосредан додир са србијанским политичарима, који нису били никад дорасли, изузев можда обреновићевске епизоде, изазову које је пред њих стављала римска курија и германски прдор на исток.

Поткупљивани, а политички неписмени, гледали су како нестаје српски народ преко Дрине са неподношљивом равнодушношћу. Тако су нестали Срби Католици из Дубровника, Далмације, Босне. Београд није тада видио, као што не види ни сада, да се преко Хрвата организује поход и на њега, једнако на Ваљево, Ужице, Чачак као што се некад организовао на Дубровник.

Аустроугарски славни службеник, ванредни интелектуалац и политичар Бењамин Калај, у преписци са намјесником Мостара Графом Бенком на почетку овог вијека, јасно је нагласио потребу а оним што се данас на крају 20. вијека догађа преко римокатоличког хватства и да треба ићи на владавину Балкана.

О овоме свједоче и ријечи портпарола хватске војске Ивана Гоља изречене у августу 1995. г. за вријеме

хрватске офанзиве на Србе у Српској Крајини. Тољ је тада рекао да ће већ садашње генерације доживјети Хрватску границу на Сави, а већ неке наредне да ће се сукрести са другим државотворним народом: Бугарима на Морави.

Још у прошлом вијеку Србин Католик из Сплита фон Јаков Трупковић видио је намјере Беча и Берлина према Балкану кад је рекао: "Хрватство је кљусе на коме Швабо по Босни шета". Још један Србин католичке вјере Лујо Војновић писао је како се не слаже са реакцијом Београда на поплаву хватских назива и усиљену манифестацију хватства у Дубровнику.

Ријечи Ивана Гоља Срби не би смјели схватити као што су схватили ријечи честитог српског племића Луја Војновића.

Други тип Срба Католика су они који никада нису имали своју било коју српску организацију или институцију, који строго крију своје српско поријекло и у бјесу вјерске и расне мржње чине, кад им се год пружи прилика, највеће злочине баш према својим сународницима Србима.

Међу тим Србима истичу се Анте Старчевић, Миле Будак, породица Рукавина, породица Јуришић, Филиповић, Аугуст Харамбашић и низ други. Такви су одредили једно на први поглед чудно мишљење код неких Срба да заправо етнички Хрвати и нису направили онај велики гријех према Србима у 20. вијеку у три наврата, већу су то учинили апостазирани Срби.

Близак том мишљењу је и норвешки филомата Торвалд Столтенберг, који је у току последњег рата боравио у бившој Југославији у мировној мисији, кад је изјавио да у Босни и Херцеговини ратују Срби између себе подијељени на три вјере: православну, католичку, и мухамеданску. За такав став Столтенберг је могао наћи упориште у средњошколском уџбенику географије из 1886. год. за вријеме Аустроугарске где стоји да у БиХ живе само Срби са три вјере. Исто пише и у једном уџбенику из географије за католике Ђаке од 1871. год.

Трећи тип Срба католика је створен између 1945-1997. и његово стварање је у току. Он је постајао женидбом и удајом где српска страна бива на губитку различитим разлозима (каријера и сл.). Такви православни Срби сада прије постају католици него ли је то било раније, а још прије постају Хрвати. Довољно је да донесу неку потврду да су крштени у православној вјери, да изврше мањи обред и већ су католици, а тиме и Хрвати.

Овај мали увод имао је намјеру да освјежи питање Срба-Католика и подсјети нас на будућност и нашу идентификацију у будућности.

За ову тему коришћен је материјал од г-дина Светозара Борака "Срби католици" издат у Новом Саду 1998.

(наставиће се)

Припремио Александар Савић

ПИСМО ИЗ КАНАДЕ

Писмо из Канадског града Ватерлоа

ОТВОРЕН НАЈВЕЋИ СРПСКИ ЦЕНТАР

Ватерлоо, 7. јуни 2006.

Уз највеће црквене свечаности, у Канадском граду Ватерлоу отворен је Српски центар, по грандиозношћу, функционалношћу и љепоти сврстан уз највеће објекте ове врсте до сада изграђене у Канади.

Овај Српски центар освештавао је епископ новограчанички Лонгин, са свештенством из овог дијела Канадске области Онтарио, а званични кум је био Милан Лешић, угледни бизнисмен из Гвелфа, који је за његову изградњу даривао 200 хиљада долара.

У својој бесједи Владика Лонгин је нагласио да је Црква одувијек била оаза мира, љубави и слоге.

-Ко Цркви даје Богу позајмљује, а Бог никоме није остао дужан. Оваквим центром ми се одужујемо будућим генерацијама, омогућавајући им да њихово сутра буде боље него наше весело данас. Све то радимо да останемо народ светог Саве, да сачувамо лепо име Србиново, поручио је Владика Лонгин.

Прије освећења Српског центра, који ће бити истинско окупљалиште Срба у овом дијелу Канаде, у цркви Светог Ђорђа, у Ватерлоу, служена је архијерејска литургија, а у суботу вече великом банкету присуствовали су, уз бројне православне вјернике и бројни гости. Међу њима је био епископ канадски Георгије, затим предсједник Савјета Епархијског за Канаду Илија Ракановић, архијерејски намјесник средњег запада из Милвокија,protoјереј ставрофор Марко Тодоровић, те архијерејски намјесник за Канаду, protoјереј Војислав Павловић.

Из Србије су као гости присуствовали свештеник из Лознице, protoјереј Велимир Ђимитрић, савјетник Амбасаде Србије и Црне Горе у Отави Данка Којадиновић, генерални конзуљ у Торонту, Зоран Павловић и конзуљ Горан Савић, а поред њих ту су били и предсједник Српске народне одbrane за Канаду Бранислав Жи-

вановић, предсједник Српске братске помоћи, Јаков Виџо, предсједник Канадско Српског доброчинства Јован Дучић, Ранко Ракановић, представници Канадско Српског друштва "Херцег Стефан Вукчић Косача" из Кичинера, те федерални посланици Канадског парламента Елизабет Витмер и Карен Редман.

Обраћајући се бројним гостима на свечаности отварања и освећења Српског центра, предсједник Одбора црквено-школске општине Свети Ђорђе из Ватерлоа, Неђо Крајишник, човјек који је најzasлужнији што је многољудна српска заједница у овом дијелу Канаде коначно добила један овакав, репрезентативни објекат, посебно се захвалио бројним прегаоцима који су једну дугогодишњу и велику идеју коначно спровели у живот.

Он се, у свом емотивном говору, присјетио четрдесетогодишњег емигрантског пута, који је више био посут трњем, него ружама.

-Ипак, био је то пут који је српском роду на овим Канадским просторима даривао још један велелепни објекат који је резултат слоге и љубави према српским коријенима, нагласио је Крајишник.

На крају свечаности Милану Лешићу и Неђу Крајишнику владика Лонгин је уручио орден Светог Саве, којим их је одликовао Његова Светост Патријарх Српски господин Павле. Грамате Патријарха Павла добили су Слободан Глигорић, предсједник грађевинског одбора и Рајко Крајишник, предсједник Одбора за изградњу Српског центра.

У најкраћем, канадски град Ватерло ишира област око њега, где живи и ради велики број исељених Срба, у објекту Српског центра добили су место за окупљање, дружење, организовање разних духовних, просвјетних, културних, па и пословних манифестација.

Војо Мачар

ПРОСВЕТА

“Вишеградска стаза”

РАЗНОВРСНОСТ И САДРЖАЈНА ОСВЈЕЖЕЊА

Вишеград, јуни 2006,

Овогодишња културна манифестација, 14. по реду у Републици Српској, а 27. од оснивања, “Вишеградска стаза” почела је полагањем цвијећа на Андрићев споменик и Споменик борцима Републике Српске на Тргу палих бораца.

Након тога у малој сали Дома културе одржани су 10. сусрети библиотекара Републике Српске.

Поздрављајући присутне библиотекаре Републике Српске и бројне културне и јавне раднике Републике Српске и Србије, предсједник овог Друштва, Стојка Мијатовић нагласила је “да је истина записана у књигама које су тумач људских мисли, а библиотекари су народни просветитељи који доприносе ширењу интереса и љубави према књизи и развоју нашег библиотекарства”.

На овој свечаности уручене су и престижне награде “Ђорђе Пејановић”. Награду за најбољу библиотеку Српске, испред Матичне библиотеке у Добоју примио је Алекса Алацић, а за најбоље овогодишње библиотекаре проглашени су Ранко Рисојевић, директор Народне и универзитетске библиотеке “Петар Кочић” из Бања Луке и Нада Бањац, директор Народне библиотеке “Веселин Маслеша” из Лакташа.

Након тога представљен је “Зборник радова” са стручног скупа одржаног на Јахорини, те радови библиотекара из Републике Српске које су објавили у разним часописима и зборницима.

ВУКСАНОВИЋЕВА БЕСЈЕДА

На свечаној церемонији отварања овогодишње “Вишеградске стазе” госте је прво поздравио начелник општине Вишеград Миладин Милићевић, а затим у име књижевника Србије Љубивоје Ршумовић, те књижевника Републике Српске Зоран Костић.

Бесједу о непролазном Андрићевом књижевном дјелу говорио је књижевник Миро Вуксановић, овогодишњи добитник Нинове награде.

“У својим делима Андрић је лако и брзо повезао клесан камен, рађену земљу, тесано дрво и мудрост зидова са појмом људски рад. Не заносећи се планинским масивом што сеже у небо Андрић не тражи украсе речи, већ обичним пријевима клесан, тесан и рађен даје слику онога што му ствара чудно и благотворно осећање”, рекао је Вуксановић.

Он је нагласио да Андрића узбуђује само оно што је човјек створио, оно у чему види да је човјек понизно измјенио суроји лик природе, што писце привлачи, покреће, носи њихову машту и њихову мисао.

“Замишљени читалац, идући низводно од Вишеграда до Жепе, вратио је часак Андрићевог живота, онај када се писац споразумевао и споразумео са клесаним каменом. Читалац је посегао за уверењем да је то пресудан тренутак за Андрићево приповедање и поверовао да му је баш ту креснула искра у којој је видео оно што можемо назвати складност мисли, осећања и времена. Зато је пожелео да у каменој огради моста на Жепи чистим ћириличним словима напише: овде је Иво Андрић први пут потпуно разумео говор клесаног камена и одмах одлучио да пише о мостовима вечности”, рекао је Вуксановић на крају надахнуте бесједе.

“Вишеградску стазу” прогласио је отвореном предсједник СПКД “Просвјета” Републике Српске Душан Јовановић, а потом су у ревијалном дијелу програма учествовали хор “Јувентус кантат” из Сомбора, глумац Зоран Симјановић из Београда и виртуоз на фрули Бора Дугић, кога је публика неколико пута враћала на бис и наградила дуготрајним аплаузом.

У холу Дома културе посетиоци су имали прилику посетити продајне штандове “Српске књиге” из Руме и “Чигоја штампе” из Београда, а отворена је и изложбена поставка “Андрићеве задужбине” из Београда - издања дјела Иве Андрића од 1990. до 2005. године.

ЋУПРИЈА - НИКИТОВИЋЕВА ИНСПИРАЦИЈА

Овогодишња "Viшеградска стаза" обиљежена је и једном изузетно занимљивом изложбом слика. Наиме, у Градској галерији у Вишеграду отворена је тематска изложба познатог сликар Хаџи Бранка Никитовића под називом "Ћуприја у Viшеграду-символ вјечности и неуништивости".

Занимљиво је да је ово, мада се ради о афирмисаном и познатом сликар, његова прва самостална изложба у родном граду, на којој се представио са 30 слика у техникама акварела и акрила.

О његовом стваралачком опусу говорио је професор Славко Топаловић, који је и отворио ову изложбу која ће, према најавама Никитовића убрзо из ове Галерије кренути у многе изложбене просторе Републике Српске и шире.

"СЕМОЉ ЗЕМЉА"

Другог дана "Viшеградске стазе" промовисана је књига Мира Вуксановића "Семољ земља", за коју је овај књижевни стваралац добио престижну Нинову награду.

Објашњавајући основну идеју за ову књигу Вуксановић је рекао да су његове дјели књиге "Семољ гора" и "Семољ земља", заправо потекле са једног истог мјesta, из Семоља који се налази у Сјеверној Црној Гори.

"То је крај одакле је дошао Вуков језик, који је стигао у српску књижевност са намерама да покаже како се из једног малог краја, из малог места, може наћи доста богатства које ће обогатити не само нашу књижевност, него и наш језик, јер је свако враћање језику и извору добродошло", нагласио је Вуксановић.

Промовишући овај Вуксановићев роман књижевни критичар, историчар и прозни писац Славко Гордић из Новог Сада рекао је да је роман "Семољ земља" нашио на добар пријем и код читалаца, али и код књижевне критике, мада постоји недоумица о каквој књизи је ријеч.

"Неки кажу да је то етно роман, други роман речник, а ја сам присјећајући се да је некад речено како је Стјепан Митров Љубиша Његош у Прози, устврдио

да је Миро Вуксановић Бећковић у прози", истакао је Гордић.

Објашњавајући та поређења Гордић истиче да су и Вуксановић и Бећковић златоусти и у својеврсној милости језика.

КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ

У оквиру програма Културне манифестације посвећене успомени на живот и дјело Иве Андрића - "Viшеградске стазе" у Дому културе у Вишеграду одржано је традиционално књижевно вече на коме је стихове говорило десет пјесника из Србије, Црне Горе и Републике Српске.

Ово поетско вече требало је да се одржи на Ћуприји, али је због лошег времена премјештено у малу салу вишеградског Дома културе.

Због великог интересовања публике и пјесници и публика морали су се преселити у велику Салу.

Viшеградској публици на овогодишњој Стази представили су се пјесници Добрић Ерић, Пере Солар, Јованка Стојчиновић Николић, Бојан Максимовић, Миланко Боровчанин Ромсок, Зоран Костић, Мирјана Булатовић, Благоје Баковић, Љубовоје Ришумовић, Миленко Јевђевић и Зоран Симоновић, глумац и пјесник.

Низале су се риме, пјесници и аплаузи публике, уз враћање на бис, тако да је за трен прошло ово двочасовно пјесничко вече, без сумње једна од најуспјелијих манифестација овогодишње "Viшеградске стазе".

Након књижевне вечери у Хотелу "Viшеград" одржан је и пјеснички маратон.

ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ ДРАГАНА СТОЈКОВА

Предходног дана, у Галерији умјетничког братства манастира Добрун отворена је изложба слика познатог сликара из Сомбора Драгана Стојкова.

Говорећи на представљању Драгановог стваралаштва књижевник Миро Вуксановић је запазио да се садржај свих слика Стојкова утврдио у простор геометријских фигура које имају вишеструку симболику.

"Стојков често користи троугао, коцку и пирамиду у које смјешта истородне мотиве старих рукописа, фо-

тоса, пејзажа из природе и дијелова урбаних средина не бјежећи при том ни од најситнијих детаља”, рекао је Вуксановић.

Стојков је једну слику, на којој је исцртан лик Иве Андрића, поклонио Умјетничком братству манастира Добрун.

МАКСИМОВИЋЕВА “БУДНА БРАЋА”

Трећег дана “Viшеградске стазе” представљен је роман Војислава Максимовића “Будна браћа” и Календар Српског просвјетног и културног друштва “Просвјета” за ову годину.

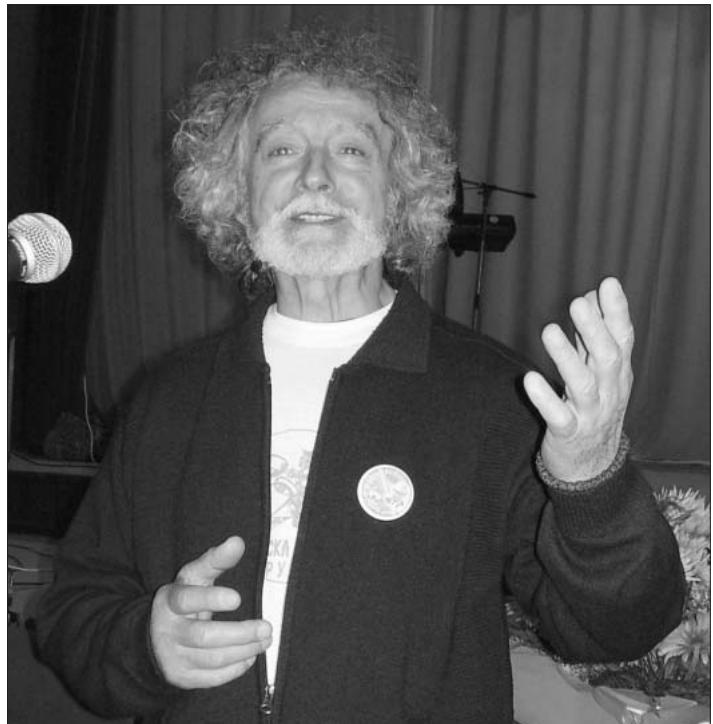
Говорећи о Максимовићевом роману књижевник Никола Асановић је нагласио да је то “сага о 12 српских исконских свештеника Теодору, Василију, Некатарију, Саватију, Арсенију, Јоаникију, Теофилу, Нићифору, Сави, Георгију, Серафиму и Находу који су живјели и преживљавали муке и невоље свог српског народа на лијевој обали Дрине”.

“Сваки јунак свог времена има своју причу, романсијерски испричану, која се може појединачно исчитавати, али обједињене у роман су фреска која сједињује вијекове”, рекао је Асановић.

Он је нагласио вриједност овог романа у његовом презентовању описа историјских ликова” јер кад би се историја писала на овакав начин сви ученици би имали одличне ојјене.”

Предсједник Српског културног и просвјетног друштва “Просвјета” Душан Јовановић истакао је на представљању “Просвјетиног” календара за 2006. годину да је срећан што се ово издање поново појавило пред читаоцима након шест година од прекида његовог излажења.

“Посебну пажњу посветили смо уводнику у књигу где је објављена историја српских календара као и текст о раду Друштва у последњих 15 година”, каже Јовановић.

Јовановић истиче да се у Календару налази 31 руника, да је промјењена прва и последња страна и да се штампа, и што је веома важно продаје у 1.500 примјерака.

На овом књижевном скупу Никола Асановић је представио и књижевни часопис “Нова зора”.

VIШЕГРАДСКИ ПЈЕСНИЦИ

На овогодишњој “Viшеградској стази” у малој сали Дома културе своје стихове говорили су чланови клуба љубитеља писане ријечи “Мост” из Viшеграда.

Бројној публици су се представили: Олга Делић, Драгица Грбић, Саво Шкобић, Радоје Тасић, Славко Хелета, Петроније Шимшић, Невенка Стојановић, Наташа Ковач и као гост Андрија Груjiћ.

Директор Спомен библиотеке “Иво Андрић” у Viшеграду, Стојка Мијатовић је рекла да ће се ускоро из штампе појавити зборник са стиховима чланова Клуба “Мост”, који дјелује као секција у оквиру ове установе.

Права је штета што овој књижевној вечери нису присуствовали афирмисани и познати пјесници који су предходне вечери одушевили viшеграђане, што би био додатни стимуланс пјесницима из овог града.

Поводом “Viшеградске стазе” одржана је и позоришна представа за дјецу “Машта може свашта” за коју је текст написао и режирао је Саво Шкобић из Viшеграда.

У Великој сали Дома културе одржано је и вече фолклора на коме су учествовали чланови КУД-ова “Бикавац” из Viшеграда, “Соко” из Добрена и “Равандград” из Сомбора.

На традиционалној “Вечери Чигоја штампе” из Београда промовисана је књига “Стрес”, психоаналитичара Душана Косовића, који више од 30 година живи у Њујорку.

“Ради се о човјеку који у 80-тој години живота сваки дан трчи, тренира и плива, а једе само када је гладан и када се пуно смије, што су услови за спречавање стреса и његових последица”, рекао је Жарко Чигоја, издавач ове књиге.

Косовић је, на представљању своје књиге, додао да су људи са простора бивше Југославије, у посљедњих 15 година доживјели више стресних ситуација, него

становници већине западних земаља у посљедњих 200 година.

У оквиру "Стазе" вишеградској публици представио се и београдски театар Фави комадом "Женска шовинистичка фарса", аутора Радослава Павловића и у режији Бојане Лазић.

Ради се о занимљивој причи о времену кога више нема, а да нисмо били ни свјесни његове вриједности.

Продуцент представе је Милутин Бата Каракић, а глумиле су Нина Граховац, Јована Петронијевић, Јелена Шкондрић, Весна Паштровић и Соња Крстић.

ОВАЦИЈЕ "БАЛКАНИКИ"

Концертом Сање Илић и ансамбла "Балканика" у Вишеграду је завршена петодневна Културна манифестација посвећена имену и дјелу Иве Андрића "Вишеградска стаза".

Овај реномирани ансамбл представио се вишеградском публици познатим композицијама са старог албума "Хиландар" и "Плава птица", као и најновјим музичким нумерама са новог ЦД.

Концерт је на инститирање публике продужен за пуних пола сата да би на крају цијели ансамбл заједно са публиком пјевao пјесму "У лијепом старом граду Вишеграду".

Илић је изјавио да се у Вишеграду осјећа сигурнијим него у неким градовима Србије алуђирајући на немиле догађаје у Новом Пазару.

Он је изразио жељу да одржи концерт на отвореној позорници моста Мехмед-паше Соколовића "који дјелује величанствено и монументално" и који би се фантастично сложио са музиком коју овај ансамбл његује.

Програмски, садржајно и организационо овогодишња 27. по реду, а 14. у Републици Српској - "Вишеградска стаза", културна манифестација посвећена успомени на живот и дјело Иве Андрића, ојјењена је као до сада једна од најуспјешнијих.

Овогодишњу стазу обиљежили су и бројни културни ствараоци из Сомбора, чак њих око 100, што је резултат започете сарадње Вишеграда са овим војвођанским градом. Без сумње и то је допринијело њеном својеврсном програмском освјежењу.

И нови, љетњи термин, показао се исправним јер су организатори, Српско просвјетно и културно друштво "Просвјета" Вишеград, уз финансијску помоћ општине Вишеград и Министарства просвјете и културе Репу-

блике Српске, успјeli обезбедити афијмисане културне ствараоце.

Једино је права штета што је цијело вријеме ове манифестације киша спријечила организаторе да већину садржаја изведе на специјално урађеној леђњој позорници испод првог лука старе Ћуприје на Дрини.

"Надамо се да ће нас наредне године вријеме послужити и да ћemo, по захтјеву учесника, публике и медија, коначно Стазу преселити код древне Ћуприје", каже Милан Шушњар, директор вишеградског Дома културе и главни оперативац "Вишеградске стазе".

P. Тасић - С. Хелета

Пјесници Београда у Вишеграду

АНДРИЋ СПОНА И ИНСПИРАЦИЈА

Вишеград, 28. мај 2006,

Крајем маја је Вишеград посјетило преко 40 чланова књижевног клуба "Иво Андрић" из Београда.

Они су, након обиласка куће у којој је Андрић провео дјетињство, посјетили Спомен обиљежје нашем нобеловцу, затим Средњу школу "Иво Андрић" и Градску галерију.

Након тога, у малој сали Дома културе, одржан је пјеснички час на коме су своје стихове говорили млади пјесници из Вишеграда, гости из Београда и чланови вишеградског друштва љубитеља писане ријечи "Мост".

Госте из Београда поздравили су Стојка Мијатовић, директор вишеградске библиотеке "Иво Андрић" и Милан Шушњар, директор Дома културе Вишеград.

Предсједник овог књижевног клуба Душан Живанчевић и предсједник Савеза Југословенских књижевника у отаџбини и расејању - САЈКОР, Ненад Радош, иначе некадашњи просвјетни радник у вишеградској основној и средњој школи, домаћинима су уручили пакете књига својих чланова.

Договорен је наставак међусобне сарадње, а како је најављено чланови књижевног клуба "Иво Андрић" из Београда биће уврштени у званични програм "Вишеградске стазе", наредне 2007. године.

С. Хелета

ВИЈЕСТИ

Слике са вишеградског саборовања излагане у Сарајеву

ЋУПРИЈА У САРАЈЕВУ

Вишеград, 28. април 2006,

Сарајевска галерији "Мак", у организацији Српског просветног и културног друштва "Просвјета" Сарајево, била је домаћин изложбе слика са Међународног ликовног саборовања Добрун-Вишеград, под називом "Ћуприја у Сарајеву".

У присуству великог броја културних и јавних радника Сарајева о овој изложби, која је својеврсни преглед најуспешнијих дјела насталих на протеклих дванаест међународних саборовања у Вишеграду и Добруну, бесједио је познати ликовни критичар Војислав Вујановић.

Вујановић је подсјетио да је "вишеградска Ћуприја, иако доминантна, само један од мотива на изложених слика, којима су се надахњивали умјетници који долазе у ове просторе са разних страна свијета".

Између осталих, на изложби у сарајевској галерији "Мак" била су изложена дјела Александра Луковића, Лукијана, Ђорђа Петровића, Радомира Верговића, Драгана Димитријевића, Владана Терзића, Уле Мадсен, Хадик Ђуле, Алексеја Михајловића Јакушенка, Јулије Суховјеџкаје и бројних других.

С. Хелета

*Трећи Сабор
"Старо пјевање у Срба" - Сопотница 2006*

СМОТРЈА ПЈЕСМЕ И НАРОДНИХ ОБИЧАЈА

Ново Горажде, 12. јуни 2006,

Најуспешнија мушка пјевачка изворна група на Трећем Сабору старог пјевања у Срба "Сопотница 2006", одржаном на Тројчиндан, 11. јуна у порти цркве "Светог Ђорђа" у Новом Горажду, је "Сарајевско поље" из Источног Сарајева.

По ојјени стручног жирија они су били најбољи од 26 мушких група, друга је била група "Јабука" из Пријепоља, а трећа "Свети Ђорђе" из Новог Горажда.

У женској конкуренцији наступило је десет изворних пјевачких група, а најуспешније су биле "Црнућанке" из Горњег Милановца, испред "Прилићког кисељака" из Ивањице и "Свете Петке" из Бијелих Брда код Рудог.

Од десет инструменталиста који су свирали на двојеницама најбољи је био Недељко Беговић из Новог Горажда, испред Ђорђа Стављака из Чаяниче и Драгољуба Мићановића из Плужина.

У званичном и ревијалном програму наступило је близу 300 учесника из више градова Републике Српске, Србије и из Црне Горе, чиме је ова смотра попримила истински међународни карактер са основним циљем да

се отргне од заборава стара српска пјесма, размјене искуства, стилова и покаже сва љепота обичаја и народних ношњи.

У ревијалном дијелу овогодишњег Сабора наступила је позната изворна народна пјевачица из Србије Светлана Стевић, која је преко хиљаду посетилаца одушевила пјесмом "Карађорђе".

На љетњој позорници у црквеној порти наступили су и чланови фолклорних ансамбала културно умјетничких друштава "Извор" из Чаяниче и "Пива" из Плужина, а након Сабора одржана је традиционална ревија гуслара, на којој је наступило тридесетак афирмисаних народних гуслара из свих српских крајева.

Организатор Трећег Сабора старог пјевања у Срба било је Српско просветно и културно друштво "Просвјета" из Новог Горажда, а поред општине Ново Горажде финансијски су помогле бројне фирме из Новог Горажда и Вишеграда.

С. Хелета

Промовисана збирка пјесама "Звона манастира добрунског", аутора Радоја Тасића

МЈАЛИ ЧУВЕНИЋ ПРЯВОСЛЯВЉА

Вишеград, 30. јуни 2006,

У препуној малој сали вишеградског Дома културе 10. јуна је промовисана збирка пјесама "Звона манастира добрунског", новинара и публицисте Радоје Тасића.

Представљање ове занимљиве књиге почело је на неубичајен начин документарним филмом о манастиру Успенија Пресвете Богородице у Добруну, након чега се уз звуке манастирских звона учесницима промочије, кратким филмом о селу Бијела, где је Тасић рођен, представио сам аутор.

Текст рецензије за књигу, коју је написао магистар Раде Вучићевић из Пожеге, говорила је Кристина Бакић из Ужица.

"Звона манастира добрунског" су више од лирске импресије, више од успешне књиге добрих песама о

КАЛУЂЕРИ

*Заустављени у кораку
Као покајник у молитви
Сањају манастирска врата.

Вјечност им косе осједјела
Брига народна леђа повила.
Мантије мекшају земљу као облаке
Вјетар се у њима заледио
И погурио као и они сами.

Закаснили су на вечерње
Али су стигли у будућност
И пред Великог Творца.

Кад су се уселили у душу сликара,
Он их је народу на платну показао.

Док грме вјекови над манастирским Звонима,
Монаси без корака путују
Сликар Манџић их надгледа.*

православној светињи и њеном опстанку на немирном и труском тлу око Рзава, што на граничним обронцима “три царства” постојаше и опстојаше до судњег дана, - написао је Вучићевић.

Према Вучићевићевим ријечима Тасићева књига је мали уџбеник православља, етичке снаге и Божијег благослова, то је мала историја умјетности са раскошном иконографијом и иконописанијем.

Директор Спомен-библиотеке “Иво Андрић” из Вишеграда Стојка Мијативић је, говорећи о Тасићу као свестраном ствараоцу, нагласила да се са његовим пјесмама упознала још у гимназијским данима кад је заједно са Радишом Благојевићем, Радисавом Чолаковићем и другим сад већ афирмисаним пјесницима, писао за школски лист “Освајања”.

У другом дијелу књижевне вечери Тасић је говорио стихове из још необјављене збирке љубавних пјесама под називом “Жена са три имена”.

Ова занимљива промоција је завршена инсертотом из Тасићеве телевизијске репортаже о вишеградском морнару Бобану Саучеку, а као гости своје стихове су

говорили Петроније Шимшић, Драган Папоњак, Славко Хелета и Наташа Ковач.

Збирка је штампана у “Папирусу” из Бајине Баште, а издавач је “Дабар” из Добрине. Занимљиво је да је збирка штампана у малом, цепном издању, по угледу на православне црквене календаре.

Организатор промоције збирке пјесама “Звона манастира добрунског” била је Спомен-библиотека “Иво Андрић” уз помоћ Дома културе у овом граду.

Након поромоције у Вишеграду збирка пјесама “Звона манастира добрунског”, аутора Радоја Тасића из Вишеграда, промовисана је 29. јуна и у Народној библиотеци у Ужицу.

Промоција је имала занимљив мултимедијални карактер јер су на њој, поред пјесама, представљени и кратки документарни филмови и слайдови о комплексу манастира добрунског.

На крају је емитована и телевизијска репортажа “Напуштене куће”, аутора Радоја Тасића и Новака Кнежића, која је рађена по тексту ужичког пјесника Слободана Ристовића.

Организатори ове промоције били су Народна библиотека из Ужица, Спомен-библиотека “Иво Андрић” из Вишеграда као и Друштво љубитеља писане ријечи “Мост” из Вишеграда.

C. Хелета

Вања Ђебић, дјевојчица са необичном моћи за пресликавање икона добила штафелај

ДОСЛЯЈАН ВАЊИН СЛЯН

Вишеград, 25. април 2006,

Дугогодишњи предсједник Српског културног удружења “Карађорђевићи” из Њемачког града Нирнберга, Петко Кокошар, иначе рођени горажданин, у Редакцији Радио Вишеграда уручио је професионални штафелај дјевојчици Вањи Ђебић, ученици шестог разреда вишеградске Основне школе “Вук Карадић”, која се прочула по надареношћу и моћи да попут најсавременијих скенера пресликава иконе православних црквених светаца.

О ријеткој надарености ове дјевојчице у јануару ове године писао је и Глас Српске, а путем бројних телевизијских и штампаних медија за њу су сазнали и ван граница Српске.

Подсећамо, Вањин поступак је једноставан и започиње опипавањем икона прстима десне руке, након чега то са изузетним успјехом преноси на папир.

Уручујући овај вриједан поклон Кокошар је рекао да су чланови удружења “Карађорђевићи” били дирнути Вањиним даром па су одлучили да јој помогну како би иконе радила још лакше и успјешније.

-Наш истакнути члан Др Божидар Мутић, који се иначе бави и сликарством, купио је овај штафелај, уз помоћ кога ће Вања моћи радити још успешније, рекао је

Кокошар, који је другог васкршњег дана у Ундруљама код Вишеграда уручио новчани дар од 1700 евра, које су сакупили чланови удружења "Карађорђевићи" за изградњу тамошње цркве Светог Николаја.

Захваљујући на дару Вања Ђебић је одала малу тајну да је коначно остварен њен потајни сан и да ће уз помоћ овог штафелаја сада моћи радити још успјешније.

-До сада сам урадила стотињак икона, а ускоро са фолклорним ансамблом Српског соколског друштва "Соко" из Добруна идем на турнеју у Грчку. Док они буду наступали и играли ја ћу сликати иконе, и то по узорима из грчких цркава, каже мала Вања Ђебић.

Она је подсјетила да су је и други људи звали са разних страна свијета интересујући се како да јој помогну. Тако је недавно добила прибор за сликање од др Вере Мишковић Шпајџ из Њемачког града Минхена.

Славко Хелета

Видовдански пјеснички сусрети у Соколцу

ПОВЕЉА РАНКУ ПРЕРАДОВИЋУ

Соколац, 29. јуна /СРНА/

На Соколцу су одржани 14. Видовдански пјеснички сусрети, на којима је додијелена повеља и новчана награда пјеснику Ранку Прерадовићу из Бањалуке за допринос развоју српске културе и књижевности.

До сада су ову награду добили пјесници Матија Бећковић, Рајко Петров Ного, Милан Ненадић....

Прерадовић је соколачкој библиотеци, у име књижевне заједнице "Васо Пелагић" из Бањалуке, поклонио 250 књига или 110 наслова, као и четири књиге својих изабраних дјела.

Своје стихове на овом традиционалном сусрету говорили су пјесници Милутин Савчић из Хан Пијеска, Милун Лубарда из Рогатице, Дара Радојевић из Горњег Милановца, Војин Остојић из Братуница, Мирко Вуковић из Челинџа, Љиљана Браловић из Чачка, Драган Папоњак из Рудог, Радомир Јокић из Теслића, те Грујо Леро и Милан Николић из Бијељине и Миленко Јевђевић из Бањалуке.

На 14. Видовданским пјесничким сусретима гост из Београда Љубивоје Ршумовић казивао је поезију за дјецу.

Б. К.

У вишеградској Градској галерији

ИЗЛОЖБА КЊИГА СА ХИЛАНДАРЯ

Вишеград, 10. јуни 2006,

У организацији Српске православне црквене општине Вишеград и Градске галерије Вишеград, а поводом празника Свете Тројице - Силаска Светог Духа на Апостоле, организована је изложба књига Задужбине Светог манастира Хиландара под називом Један је Хиландар.

У присуству великог броја посјетилаца и православних свештеника из Вишеграда изложбу је отворио сликар Хаџи Бранко Никитовић.

Подсећајући на велико страдање манастира Хиландара у последњем пожару 2004. године Никитовић је говорио о широкој акцији његове материјалне и духовне обнове.

-Атонска гора и манастир Хиландар не представљају само бастион православља, већ је то најважнија колијевка културе и мјесто где човјек спознаје сву величину и славу стваралаштва, трајања и вјечности, рекао је Никитовић.

Он је присутне подсјетио да је ова изложба продајног карактера, а приход је у цјелисти намјењен обнови Хиландара.

С. Хелета

Вишеградска пјесникиња Олга Делић промовисала двије збирке пјесама

ПОД ПЛАШТОМ ЧЕКАЈ СВАНУЋЕ

Вишеград, 21. март 2006,

Град књижевника и нобеловица Ива Андрића малим корацима се труди да врати некадашњи стваралачки сјај, у чему без сумње предњаче овдашњи пјесници.

Једна од њих је и Олга Делић, пјесник снажног младалачког духа која се тек у позној животној доби "осмјелила" да изађе у јавност са двије нове, истовремено штампане збирке пјесама "Под звезданим плаштом" и "Чекам свануће".

Читаоница Народне библиотеке "Иво Андрић" у Вишеграду, на први дан прољећа, заиста је била мала пјесничка кошница, јер је било више оних који су претставили овај занимљив пјеснички час.

Представљајући двије најновије књиге Олге Делић пјесник и рецензент Раде Вучићевић је рекао да Олга Делић има мјеста за све оне којима је љубав и љубавност најљепша духовна категорија, чијим крајолицима тумаирају ријечи небеске саткане од злата и свитања, сном извезене, обострано благословене и чулне.

-Одиста, ово је дивна поезија која је написана једноставним, лаганим и свакодневним језиком. Олга Делић је истински песник емоција и мисаоности. Ради се заиста о једном вредном и несвакидашњем књижевном ствараоцу који има квалитетну поезију и заиста је помало чудно да тек на свој седамдесети рођендан промовише двије нове, а своју трећу збирку песама, нагласио је Вучићевић.

Ова вриједна пјесникиња каже да јој је природа и све што је окружује инспирација за пјесничка надахнућа и непресушно стваралаштво.

-Сви природни немири и покрети толико позитивно утичу на мене и покрећу ме да и у овим позним годинама будем лагана и покретљива, да зујим као пчелица, да вијорим и лепршам као грана брезе, да жуборим као поточић и ријека и да то све преносим на папир, онако лагано, мирно и природно, истиче Делићева.

Поред пјеснициње њене надахнуте љубавне и рођољубице стихове говорили су чланови реџитаторске секије Средње школе "Иво Андрић" Вишеград, а као гости наступили су и вишеградски пјесници, чланови Друштва љубитеља писане ријечи.

Најновије збирке поезије Олге Делић објављене су, у оквиру едиције Савремена поезија, у заједничком издању "Комова" из Андријевице и "Развигора" из Пожеге.

C. Хелета

Фолклорни ансамбл ССД "Соко" из Добрена код Вишеграда гостовао у Грчкој

КОРИСНА РАЗМЈЕНА ИСКУСТВА

Вишеград, 28. мај 2006,

У Грчком граду Паралија чланови фолклорног ансамбла Српског соколског друштва "Соко" из Добрена учествовали су на међународној смотри фолклора.

Млади фолклористи из Вишеграда и Добрена пуни су утисака са ове кратке, али корисне петодневне турнеје.

По ријечима умјетничког руководиоца "Сокола" Драгана Ђокића била је ово прилика за представљање нових кореографија и међусобну размјену искустава, обзиром да је на смотри учествовало петнаестак фолклорних ансамбала из Србије, Грче и Републике Српске.

Мада су активности током љета, по правилу, знатно мање фолклористи "Сокола" ће поред бројних наступа марљиво радити и спремати нове кореографије.

Ђокић је најавио да ће се фолклорни ансамбл "Сокола" ове јесени представити са најновијом кореографијом у којој ће бити обрађене пјесме, игре и свадбарски обичаји из вишеградског краја.

C. Хелета

*Изложба Милорада Ђоровића у Дрвениграду
Емира Кустурице*

Насамо са човјеком и Богом

Мокра Гора, 19. јуни 2006,

Галерија "Маџола" у Дрвениграду Емира Кустурице још једном је угостила изузетног ликовног умјетника, Милорада Ђоровића из Требиња, који се бројним посјетиоцима и новинарима представио са 12 портрета свештеника који, и по броју и по тематици, симболично асоцирају на 12 апостола.

Одмах након изласка из ратног Сарајева, по повратку у Требиње, Ђоровић је ликовни свијет изненадио серијом портрета Херцеговачког лику, који на њима добија своју вјечну димензију. Мени често замјерају да радим читав живот исте филмове, а ја би се овом приликом Ђоровићу захвалио што читав живот слика исте слике, само са другим ликовима. Отварајући ову изложбу морам нагласити да је она велика част нашем културном миљеу кога, по многима, успјешно градимо у овој Галерији на Међавнику, рекао је Емир Кустурица.

Интересантно је да Ђоровић последњу деценију свог ликовног стварања обиљежава црном и плавом бојом, које доминирају и у овом серијалу.

Отварајући, у недељу вече, ову занимљиву изложбу Емир Кустурица је рекао да је сјећање на Ђоровићево сликарство, у ствари прича о Сарајеву кога више нема,

или га има на разним другим мјестима и градовима у које су се преселиле праве Сарајлије.

- Ђоровић је, не само као изврстан сликар у предратном Сарајеву, успјевао да нам на својим сликама предочи бика и да одскочи из некадашње Сарајевске елите, која је имала огроман распон од умјетника па до рецимо

Даворина Поповића, који је био наш заједнички пријатељ. Био је то културни концепт који није имао заједничко име по сродности тема, већ по сродности људи који су тамо живјели, насупрот "рајетинске" идеје егзитаризма, која нас је све свлачила на ниво рајетине, која је заправо извела ово што је извела, тако да данас оно што вриједи, ја мислим, да вриједи расуто по свијету, а најмање у том граду који данас носи име Сарајева, нагласио је Кустурица.

Он је рекао да је Милорад Ђоровић један од оних сликара који се у зрелим животним и стваралачким годинама окренуо ликовима монаха, са опсесијом структуралне графике која је ушла у људска лица.

-На овим сликама, као и на његовим ранијим серијалима са животињама, запажамо оштре и снажне линије на издуженом и сугестивном Херцеговачком лицу, који на њима добија своју вјечну димензију. Мени често замјерају да радим читав живот исте филмове, а ја би се овом приликом Ђоровићу захвалио што читав живот слика исте слике, само са другим ликовима. Отварајући ову изложбу морам нагласити да је она велика част нашем културном миљеу кога, по многима, успјешно градимо у овој Галерији на Међавнику, рекао је Емир Кустурица.

У свом кратком обраћању Милорад Ђоровић је рекао да је ово тек почетак новог тематског серијала посвећеног православним свештеницима и монасима, најављујући нека нова стварачка значења на сликама.

Милорад Ђоровић, рођени Сарајлија, до распада бивше Југославије био је редовни професор и декан Академије ликовних умјетности у Сарајеву, да би 1996. био постављен за декана новоосноване Академије ликовних умјетности у Требињу.

Редовни је члан Академије наука и умјетности Републике Српске, а за изузетно плодан умјетнички и педагошки рад добио је више награда и признања.

C. Хелета

РАЗОНОДА

ДОМИНО УКРШТЕНИЦА

Автор:
**Ново
Зекић**

Ако квадратиће из горњег лика правилно распоредите у доњи, добићете име светиње из најближег сусједства, као и име њеног ктитора

The image shows a 10x10 grid of Russian words. The words are arranged as follows:
Row 1: РОНПОМШНИАМОРОДОЕ
Row 2: БАКАНИЧНТЕРРОБРЗОВ
Row 3: ИЈАНИСВЕТИАРАН
Row 4: ИАРЕСОИКАБИВВАТ
Row 5: УНЕИАСТИРДИЗАУДА
Row 6: ВЕДТРСКРЗАНАЛАРЧАН
Row 7: СРОСТАТРАВЛЯИМАМХА
Row 8: ПОХТАМАТРАИЖИТО
Row 9: ОЛИКОНМАКУТО
Row 10: АЛАИСЕПЛУЧ
Row 11: МАНРАЧРАЛАРА
Row 12: АИИАБИВАБШ

A central column of cells contains the letters 'И' (I), 'А' (A), 'С' (S), 'Р' (R), 'О' (O), 'Т' (T), 'Д' (D), 'З' (Z), 'Л' (L), 'Ч' (Ch), 'И' (I), 'А' (A), 'С' (S), 'Р' (R), 'О' (O), 'Т' (T), 'Д' (D), 'З' (Z), 'Л' (L), 'Ч' (Ch).

Below the grid is a black and white photograph of a small, white bell tower with a dark roof, situated in a dense forest or hillside area.

1

2

3

4

5

6

7

8

1 - 4: Свечани концерт КУД "Соко" поводом Крсне славе, Светог Василија Острошког, одржан је у Дому културе у Вишеграду

5 - 8: Представници КУД "Соко" боравили су у грчком граду Паралија на Међународној смотри фолклора и заузели Прво мјесто

Поводом “Соколских дана”, а у склопу прославе Крсне славе ССД “Соко”,
Св. Василија Остропниког, у Манастиру Добрину и Винеграду је одржан Фестивал фолклора.
Прво мјесто подјелили су “Соко” и “Бикавац”